BİLGİN ADALI

KARİYE HAZİNESİ

RESİMLEYEN: KUTLAY SINDIRGI

CAN ÇOCUK

9 yaş +

BİLGİN ADALI

KARİYE HAZİNESİ

Onlar endişeli yüzlerle ayağa kalkarken, genç casus sarayındaki görevine dönmek üzere kapıya doğru fırlamıştı bile. Kilisenin toplantı salonundan geçerken bir an durdu. Mumların, duvarları süsleyen altın mozaiklerden yansıyan titrek ışığın altında ışıl ışıl parlayan, tümü som altından yapılma şamdanlara, İsa heykeline, sağa sola serpiştirilmiş kocaman haçlara, vazolara baktı. Yalnızca burada inanılmaz bir hazine yatıyordu. Kilisenin mahzeninde, bunun on katı vardı. Genç adam, İsa heykelinin önünde çabucak haç çıkararak koşa koşa çıkıp gitti kiliseden.

Can ve arkadaşları, İstanbul'un Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedildiği günlerden kalma bir hazinenin peşine düşerler. Tarihin tozlu sayfalarında buldukları karmaşık bilgileri bir araya getirerek, gece-gündüz demeden tasarılarına yoğunlaşırlar. Ama bu eğlenceli araştırma, tehlikeli bir oyuna dönüşecek ve heyecan dolu bir serüvene sürükleyecektir onları. Sevilen yazarımız **Bilgin Adalı**'dan, tek solukta okuyacağınız bir roman...

ÖKR 0687564 YSL

ISBN 978-975-07-0966-1

9 789750 709661

http://www.cancocuk.com

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

Yayın Yönetmeni: Samiye Öz
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzelti: Nurten Sönmezcan
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Eko Matbaası

1. basım: Haziran 2008
3. basım: Ağustos 2009

ISBN 978-975-07-0966-1
© Bilgin Adalı
© Kutlay Sındırgı
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2008

Bilgin Adalı
KARİYE HAZİNESİ

Resimleyen
KUTLAY SINDIRGI

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 252 59 88 252 59 89 Faks: 252 72 33
www.cancocuk.com
cancocuk@cancocuk.com

BİLGİN ADALININ
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ ÇOCUK KİTAPLARI

ZAMAN BİSİKLETİ
GEÇMİŞTEN GELEN KONUKLAR / *Zaman Bisikleti 2*
DÜNYAMIZIN İLK ŞAFAĞI / *Çatalhöyük Öyküleri 1*
ATEŞİN ÇOCUKLARI / *Çatalhöyük Öyküleri 2*
BOLLUK ve SAVAŞ / *Çatalhöyük Öyküleri 3*

Bilgin Adalı, 11 Aralık 1944'te Safranbolu'da doğdu. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda, radyo ve televizyon programcılığı konusunda öğrenim gördü. 1968-1976 yılları arasında TRT Ankara Televizyonu'nun ilk yönetmenlerinden biri olarak Kurtuluş Savaşı, Atatürk ve Atatürk devrimlerini konu alan belgesel filmler, kültür ve sanat programları, çocuk ve gençlik programları hazırladı. Daha ilkokul öğrencisiyken öykü ve şiir yazmaya başladı. Lise çağındayken, yazdığı öykü ve şiirler günün edebiyat dergilerinde yayınlanmaya başladı. '70'li, '80'li yıllarda o dönemin izlerini taşıyan şiirler yazdı. 1976'da Dokuz Eylül Üniversitesi GSF Sinema TV Bölümü'nde Öğretim Görevlisi, daha sonra Bölüm Başkanı oldu. 1984'te üniversiteden ayrılarak İstanbul'a gelen Bilgin Adalı, halen serbest reklam ve senaryo yazarlığı yapıyor, çocuklar için kitaplar yazıyor. Bilgin Adalı'nın kitapları: *Âşık Garip, Barışın Tarihçesi, Yaralı Kuşlar Tanığı, Bencil Dev, Belgesel Sinema, Kırlangıçlar Geçiyor Uzaktan, Güncel Türkçe Yazım Kılavuzu, Havşan Öyküleri, Zaman Bisikleti, Dünyamızın İlk Şafağı (Çatalhöyük Öyküleri 1), Geçmişten Gelen Konuklar (Zaman Bisikleti 2), Mavi Gezegenin İlk İnsanları, Troya Savaşı ve İlyada Destanı, Gılgamış Destanı, Ateşin Çocukları (Çatalhöyük Öyküleri 2), Bolluk ve Savaş (Çatalhöyük Öyküleri 3), Dünya Artık Daha Güzel, Çanakkale Destanı, Dede Korkut Destanları, Kaledibi Sokağı, Barış Çocuk Kurtuluş Savaşında, Oğuz Kağan Destanı, Çocuklar ve Gençler İçin Odisseia* ve *Kariye Hazinesi.*

İçindekiler

Önsöz 11
Bir Amacı Vardı Onun 13
Savaş 17
Zafer ve Sonrası 22
Fetihten 554 Yıl Sonra 26
Kariye Müzesi 31
Duvarlardaki Gözler 36
Planın Öteki Yarısı 42
Müzedeki Esrarengiz Ziyaretçi 47
Dedenin Öyküsü 54
Erdal Öğretmen 59
Harabenin Gizi 64
Baskın Planı 69
Baskın 74
Yağmurluklu Adam 77

Kendi kitaplarıyla olduğu kadar, yayınladığı kitaplarla da bize ışık tutan sevgili Erdal Öz'e armağanımdır bu kitap. Onu, gülen gözlerini, şakalarını çok özlüyorum. Işıklar içinde yatsın...

Önsöz

Elinizdeki kitapta, Fatih Sultan Mehmet ve İstanbul'un fethiyle ilgili bilgiler dışında, kurmaca bir öykü anlatılmaktadır. Tarih kitaplarında, bugün müze olan Kariye'de gizli bir hazine bulunduğu konusunda hiçbir bilgiye rastlamadım. Bence Kariye'nin en büyük hazinesi, 1300'lü yılların başından bu yana, yani yaklaşık 700 yıldır bu görkemli anıtın iç duvarlarını süsleyen mozaik ve freskler (duvar resimleri) olmuştur. Kitabın sonunda, Kariye hakkında ayrıntılı bilgi bulacaksınız.

Öykünün kahramanlarından, Berke, Selin ve İrem, küçük kızım Damla'nın sınıf arkadaşları. Kendilerini böyle bir serüvenin orta yerinde bulunca ne düşüneceklerini bilemiyorum. Bazı kitaplarımda olduğu gibi, bu kitabımda da kahramanların arasına kendimi koymayı da elbette unutmadım. Hangi kişi olduğumu okurken kolayca anlayacağınızı sanıyorum.

Kitapta adı geçen öteki kişilerden söz etmeyeceğim. Hepsi de çok sevdiğim insanlar. Adlarını ödünç aldım yalnızca.

Yasalarımızın yasaklamasına karşın, suç olduğunu bile bile gizlice define arayanlar, yurdumuzun toprakları altında çok eski çağlardan günümüze ulaşmış hazineleri bulup yabancılara satmaya çalışanlar, hâlâ var günümüzde. Bir gün, bir define bu-

lursanız, kendi başınıza çıkarmaya kalkışmayın sakın. Yetkililere haber verin. O buluntuların, zarar görmeden gün ışığına çıkmasına yardımcı olun. Böyle yaparsanız, ödüllendirecektir sizi devletimiz.

Bu kitabı, öteki kitaplarımın tümü gibi, büyük bir keyifle yazdım ben. Yazdıklarımın çoğunu, gerçekmiş gibi heyecanla yaşadım. Umarım siz de keyifle okursunuz.

Bilgin Adalı

Bir Amacı Vardı Onun

1451 yılındayız. Saruhanlı Sancağı'nın yönetim merkezi olan Manisa'da soğuk bir şubat günü. Sancak Beyi Şehzade Mehmet, sabah alacasında uyandı. Bir sıkıntı vardı yüreğinde. Sırtına bir pelerin alıp konağının bahçesine çıktı. Bir bülbül sesi geliyordu büyük bahçenin dip tarafındaki ağaçların birinden. İnsanın içine huzur veren bu sesi daha yakından dinlemek için o tarafa doğru yürümeye hazırlanıyordu ki, dörtnala gelen bir atın nal seslerini duydu. Bahçe kapısının dışında telaşlı sesler yükseldi.

Bülbülün sesi kesilmişti.

Büyük kapı açıldı. Koşarak bir nöbetçi girdi içeri.

"Edirne'den gelen bir haberci sizi görmek için izin ister."

"Alın içeri."

Genç bir asker telaşla içeri girdi, koşarak genç şehzadenin yanına yaklaştı. Bir dizini yere koyup başını kaldırmadan konuştu.

"Sultanım, beş gün önce babanız..." Sözünün sonunu getiremedi. Bir an durakladıktan sonra, "Tanrı size uzun ömür versin..." diyebildi.

Genç şehzade, bu sözleri duyar duymaz bir an bile duraksamadan bağırdı:

"Atımı eyerleyin!"

Yerinden kıpırdamamış olan habercinin omzuna dokundu eliyle. "Git dinlen," dedi ona.

Hızla odasına gidip giyindi genç şehzade. Kılıcını kuşandı. Haber kendisine ulaştıktan on dakika sonra, atının sırtına atlamıştı bile.

"Beni seven ardımdan gelsin," diye bağırarak yıldırım hızıyla sürdü atını. Birkaç gün sonra, Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki başkenti olan Edirne'deydi.

18 Şubat 1451 günü, yani babasının ölümünden on beş gün sonra Osmanlı Devleti'nin başına geçtiğinde tamı tamına on dokuz yaşındaydı Sultan II. Mehmet. Bu onun tahta ikinci çıkışıydı...

Çok özel bir eğitim görmüş, çağının en önemli bilginleri tarafından eğitilmişti ama, böyle genç bir yaşta fetihler yapmak bir yana, devleti yönetmekte bile başarılı olabileceği kuşkuluydu. Oysa o, kendine amaçlar belirlemeyi, onlara ulaşacak yolları çizmeyi çok iyi öğrenmişti öğretmenlerinden. Tek dileği vardı genç sultanın: İstanbul'u fethetmek.

Doğu Roma İmparatorluğu'ndan geride kalan bu tek kent, ülkesinin orta yerinde çıban başı gibi

duruyordu. "Bizans" diye bilinen ama bir tek kente tıkılıp kalmış bu imparatorluk kalıntısını fethetmeden rahat edemeyecekti. Bizans'ın varlığı, Balkanlardaki Türk egemenliği açısından tehlikeli oluyordu. Bizans İmparatorları, Anadolu'daki çeşitli siyasi güçleri de Osmanlı aleyhine kışkırtmaktan geri kalmıyorlardı. Hatta zaman zaman Osmanlı şehzadeleri arasındaki taht kavgalarına bile karışıp devletin iç düzenini bozuyorlardı.

Öyle güçlü surları vardı ki İstanbul'un, o çağın koşullarıyla olanaksızdı onları aşmak. Ama, devletin başına geçmezden önce başlamıştı bu konuda planlar yapmaya genç sultan. Şimdi bütün güç ondaydı. Adım adım uygulayacaktı tasarladıklarını. Bir amacı vardı onun ve sabırla yürüyecekti bu amaca ulaşmak için. Devletin yönetiminden sorumlu vezirler, paşalar ve beylerle bir toplantı yaptı.

"Bizans'ı almaya gidiyoruz, hazırlığınızı yapın," dedi.

Çeşitli gerekçeler öne sürerek karşı çıkanların hiçbirini dinlemedi. Onun bir amacı vardı ve bu amaç gerçekleştirilecekti.

Önce, o tarihe kadar görülmemiş büyüklükte toplar döktürerek başladı işe genç sultan. Dökülecek topların tasarımlarını çağının en bilgili mühendisleriyle birlikte kendisi yaptı. "Şahi" adı verilen bu topların yanı sıra, havan topları döktürdü, tekerlekli kuleler yaptırdı. Dedesi Yıldırım Beyazıt'ın İstanbul kuşatması sırasında yaptırdığı Anadolu Hisarı'nın karşısına, Rumeli Hisarı'nı inşa ettirdi. 400 gemiden oluşan bir donanma oluşturdu.

İçi içine sığmıyordu. Bir topların döküldüğü dökümhaneye gidiyor, bir "Boğazkesen" adını verdiği Rumeli Hisarı'nın yapıldığı yere koşuyor, bir yeni

gemilerin yapıldığı tersaneleri denetliyordu. Süt beyazı atının sırtında, oradan oraya koşuyor, gittiği her yere yepyeni bir coşku, bir güç götürüyordu.

Bu arada Bizanslılar da boş durmuyordu. Surlar sağlamlaştırılıyor ve şehre yiyecek depolanıyordu. Ayrıca Bizans İmparatoru Konstantin, Haliç'in girişine bir zincir gerdirerek, buradan gelecek tehlikelere karşı da önlem almıştı.

Sultan II. Mehmet, sonunda tüm hazırlıklarını tamamlamıştı. Bizans İmparatoru Konstantin'e bir elçi göndererek, kan dökülmeden şehrin teslim edilmesini istedi. Avrupa'dan kendisine yardım geleceğine inanan imparatorun teslim olmayıp savaşacaklarını bildirmesi üzerine, Osmanlı ordusu, 6 Nisan 1453'te İstanbul'u kuşattı.

Sultan II. Mehmet

Savaş

Surlara ilk saldırı 19 Nisan 1453 günü başlatıldı. Genç sultan, beyaz atıyla birliklerinin arasında koşturuyor, "Hayda bre yiğitlerim, bu surlar bizi durduramaz aslanlarım!" diye bağırarak askerlerini yüreklendiriyordu. Top gülleleri surlarda büyük delikler açıyordu. Ama kenti savunan Bizanslılar açılan delikleri hemen onarıyorlardı. Günler geçip de gözle görülür bir başarı elde edilemeyince, ordunun moral bozuluyordu.

Haliç'in önüne gerilmiş olan zincir, donanmanın içeriye girip daha zayıf olan o yöndeki surlara saldırmasını önlüyordu. Donanmanın başarısızlığına öfkelenen genç sultan, atını denize sürerek kıyıdan emirler yağdırıyordu donanma komutanlarına.

"Ne durursunuz bre? Tüm Frenk donanmasının gelip tepemize çökmesini mi beklersiniz? Şu zincirin gerisine sığınmış beş parça gemiyi bile batıramadınız daha!"

Donanmanın Haliç'e girmesi zorunluydu. Ama bunun gerçekleşmesi olanaksız görünüyordu.

Paşaları, vezirleri Bizans'tan bir vergi isteyip kuşatmayı kaldırmasını dilediler genç sultandan.

"Ya bu Konstantiniye'yi ben alırım, ya da o beni alır!" oldu sultanın yanıtı.

Paşalar anladılar ki, Sultan, sonuna kadar gitmeye kararlıydı.

Herkese çılgınca gelen bir karar verdi Sultan II. Mehmet: Gemiler kızaklar üstünde kaydırılarak Haliç'e sokulacaktı.

Sanki bir mucizeydi ama gerçekleşti. Önce aşılacak yol üstünde bulunan ağaçlar kesildi. Yolu açmak için kesilen ağaçlar dallarından temizlenip bir merdivenin basamakları gibi yan yana dizildi. Gizlilik içinde sürdü bu hazırlık. Bu arada, Bizanslıların dikkatini başka taraflara çekmek için değişik noktalardan surlara saldırılar düzenlendi. Ağaçların üstleri yağlandı ve 21 Nisan 1453 gecesi, yetmiş kadar gemi, oluşturulan bu yağlı kızağın üstünden halatlarla çekilerek Haliç'e indirildi.

22 Nisan sabahı, çok geç yatmış olmasına karşın, her zamanki gibi erkenden uyandı genç sultan. Işıl ışıl, ılık bir gün başlıyordu. Büyük bir sessizlik vardı ordugâhta. Akşam, leventlerinin ve öteki as-

kerlerinin gerçekleştirdiği inanılması güç olayın Bizanslılar üzerinde yaratacağı etkiyi düşünerek gülümsedi. Kentteki casuslarından az sonra posta güvercinlerinin ayaklarına bağlanmış haberler gelirdi. Giyinip silahlarını kuşandı. Uzaktan top sesleri geliyordu. Atına atlayıp çadırların arasında dolanmaya başladı. Sultanlarının çadırların arasında dolaştığını gören nöbetçiler hemen selam duruyorlardı. Sultan onları eliyle selamlıyor, gülümseyerek geçip gidiyordu. Çok geçmeden, uzaktan gelen top sesleri durdu.

Üsküdar sırtlarında güneşin ilk ışıltısı belirdiği sırada tüm ordugâh ayaklanmış, bir arı kovanı gibi kaynamaya başlamıştı. Haberci güvercinlerin saklandığı kafeslerin yanına gelmişti o sırada Sultan II. Mehmet. Ayağına bağlı küçük pusulayla ilk beyaz güvercin de tam o sırada geldi. Sabahın ilk ışıklarıyla Haliç'teki düşman donanmasını topa tutan Osmanlı gemileri, üç büyük gemiyi batırmıştı. Rüzgârın kendilerinden yana esmesini fırsat bilen Bizans donanması, Haliç'in içlerine kaçıp saklanmıştı.

Top sesleriyle uyanan halk Haliç'teki Osmanlı gemilerini görünce, dehşet içinde çığlıklar atıp ağlaşarak sokaklarda koşmaya başlamıştı.

Yine de direnmeyi, Osmanlı saldırılarına olanca güçleriyle karşılık vermeyi sürdürdüler. Ama artık

tüm yardım yolları kesilmiş, umutları tükenmişti. Surlarda açılan delikleri gece boyunca onarıp tıkamaya çalışan askerler ve gönüllü halk da iyice yorulmuştu artık.

Savaşın bu kadar uzaması, genç sultanı öfkelendirmeye başlamıştı. Orduda da hoşnutsuzluk sesleri duyulmaya başlamıştı. Son saldırıyı yapıp surları aşması gerektiğini biliyordu Sultan II. Mehmet. Son bir kez daha barışçı bir yol izlemek istedi. 24 Mayıs günü, imparatora bir elçi yolladı. Kenti daha fazla savaşmadan teslim ederse, ne kendisinin ve ailesinin ne de halkın canına ve malına dokunulmayacağını, kendisine Mora yöneticiliğinin verileceğini, halkın da kalmakta ya da gitmekte özgür olacağını bildirdi. Kentin savaşarak ele geçirilmesi halinde, sağ kalan herkes esir alınacak, malları yağmalanacaktı. İmparator XI. Konstantin hâlâ Avrupa'dan kendisine yardım geleceğini umuyordu. Bu umutla, kendisine yapılan önerileri kabul etmedi.

Sarayın büyük salonlarından birinde yapılan bu görüşmeyi, sütunların gölgesine gizlenmiş, yüzü peleriniyle örtülmüş bir adam ilgiyle dinliyordu. İmparatorun yanıtını alan Osmanlı elçileri salondan çıkarken, o da sütunların arasında gölge gibi kayarak sarayın yan kapılarından birine doğru koştu. Sultanın elçileri surların dışına çıkmazdan çok önce, bu gizemli adam Kariye Kilisesi'nin kapısına gelmişti bile. Hemen kilisenin dip tarafındaki küçük bir kapıya doğru koştu.

Kapının ardındaki geniş odada, üç papaz onu bekliyordu.

İçeridekilere selam bile vermeden, öfkeli ama tıslayan bir sesle,

"Kabul etmedi," dedi içeriye dalan adam. Peleri-

nini sıyırdı başından. Kariye Kilisesi'nin gelişmeleri izlemek için imparatorluk sarayına hizmetkâr olarak soktuğu genç casuslardan biriydi bu. "Sultan, İmparator'a ve tüm halkımıza can ve mal güvenliği vaadinde bulundu. O hâlâ Papa'nın ya da Avrupa devletlerinin yardım yollayacağını umduğu için kabul etmedi."

"Bu durumda ne olacak?" diye sordu kilisenin başpapazı.

"İçeri girdikleri anda herkesi esir alacaklar, buldukları her şeyi yağmalayacaklar."

"Öyleyse tek çaremiz kalıyor," dedi ikinci papaz.

"Evet," dedi üçüncüsü. "Ve çok az günümüz var."

"Öyle. Tüm hazırlıklarımızı yapabilmemiz için, üç-dört gün zamanımız var. Belki o kadar bile değil." dedi başpapaz. "Hadi... Elimizi çabuk tutmalıyız."

"Umarım imparatorun beklediği yardım çabuk gelir," dedi ikinci papaz.

Onlar endişeli yüzlerle ayağa kalkarken, genç casus, sarayındaki görevine dönmek üzere kapıya doğru fırlamıştı bile. Kilisenin toplantı salonundan geçerken bir an durdu. Mumların, duvarları süsleyen altın mozaiklerden yansıyan titrek ışığı altında ışıl ışıl parlayan, tümü som altından yapılma şamdanlara, İsa heykeline, sağa sola serpiştirilmiş kocaman haçlara, vazolara baktı. Yalnızca burada inanılmaz bir hazine yatıyordu. Kilisenin mahzeninde, bunun on katı vardı. Genç adam, İsa heykelinin önünde çabucak haç çıkararak koşa koşa çıkıp gitti kiliseden.

Zafer ve Sonrası

İzleyen günler, son büyük saldırının hazırlıklarıyla geçti. Vezirleri ve paşalarının çoğu, Bizans'ı vergiye bağlayıp bu serüveni bitirme yanlısıydı. Ama Sultan II. Mehmet bu son saldırıyla kenti ele geçirebileceklerine inanıyordu. İçeridekilerin direnecek gücü kalmamıştı. Surlar yer yer çökme noktasına gelmişti. Bu kez teslim olacaktı Bizans.

29 Mayıs 1453 sabahı, yine gün doğarken erkenden uyandı Sultan II. Mehmet. Havalar iyice ısınmıştı. Işıl ışıl bir gün başlıyordu. Sabahın sessizliği az sonra bozulacaktı. 53 gündür süren kuşatmanın artık biteceğine, zafere ulaşacaklarına yürekten inanıyordu genç sultan. Ama bir yandan da o gün yok olup gidecek canların üzüntüsü sarmıştı yüreğini. Atına atlayıp surların önüne kadar gitti. Binicisinin öfkesini ve heyecanını sezmiş gibiydi kır atı. Kişneyerek şaha kalktı.

Güneşin alt ucu Üsküdar'ın gerisindeki tepelerden koptuğunda, saldırı için hazırlanmış dizi dizi bekleyen askerlerinin önüne gelmişti Sultan II. Mehmet.

"Bugün, bu işi bitireceğiz!" diye seslendi gür se-

siyle askerlerine. Cephenin yan kanatlarında, subaylar yineledi sultanın sözlerini duyamayacak kadar uzakta olan askerlere aynı gür sesle. "Bugün zafer bizim olacaktır. Bugün, bizi bir akrep gibi içimizden sokan, kardeşlerimizi, dostlarımızı bize karşı kışkırtan Bizans'ın sonu olacaktır. Surların içine girdikten sonra, yakalayacağınız her kişi, sizin esiriniz olsun. Bulacağınız para, altın, gümüş, mücevher sizin olsun. Ama mülkler benimdir. Evleri, konakları, sarayları, kiliseleri yakıp yıkmayın. Özellikle kiliselere ve oraya sığınmış insanlara zarar verenler, anında öldürülecektir bilesiniz. Aman dileyene, silahını bırakana kılıç çalmayasınız, yoksa gazabım gelir sizi bulur."

Bir an için sustu genç sultan.

"Hücuuuuuuum!" diye bağırdı, sonra da kılıcını çekerek, surlara saldırdı

Sesi, boşlukta bir an dalgalandı. Sonra tüm ordunun "Hücuuuuum!" çığlıklarıyla bir gök gürültüsüne dönüştü. O tatlı mayıs sabahı, bir anda, top sesleri, at nalları ve "Hücum!" diye bağıran askerlerin sesleriyle bir cehennem ortamına dönmüştü.

İki taraf da son gücüyle savaşıyordu. Ama öğlen saatlerinde, Osmanlı kuvvetleri surlarda açılan gediklerden içeriye girmeyi başarmış, savaş kentin sokaklarına yayılmaya başlamıştı. Az sonra belli olmuştu savaşın sonucu. Surlardaki tüm kapılar açılmış, Osmanlı askerleri içeriye girmeye başlamıştı.

"Halka kötülük yapmayın, onları yalnızca esir alın. Bulduğunuz tüm değerli eşyalar, altınlar, gümüşler sizin, ama mülkler, yani evler, konaklar, kiliseler benimdir," diye buyurmuştu askerlerine sultan. Askerleri bu buyruğa uydu.

Osmanlı askerleri Ayasofya'ya kadar ilerledikle-

rinde, kalabalık bir topluluğun eşliğinde oraya geldi Sultan II. Mehmet. Orada korku içinde bekleşen halka ve din adamlarına, kendilerine iletilecek emirlere karşı çıkmamalarını buyurdu ve onlara güvence verdi.

"Bugünden itibaren, yaşamınız ya da özgürlüğünüz konusunda en küçük bir korkunuz olmasın, artık benim güvencem altındasınız," dedi. Savaş nedeniyle kentten kaçanların dilerlerse geri dönüp mesleklerini sürdürebileceklerini söyledi.

O sırada, imparatorun savaşırken öldürüldüğü haberi gelmişti. Genç sultan üzüntü içinde, imparatorun şanına uygun bir cenaze töreniyle gömülmesini buyurdu.

Kentin bir yakasında bunlar olurken, bir başka yakasında, bir grup yeniçeri, surların üzerindeyken çan kulesini gördükleri bir kiliseye doğru ilerliyorlardı. Sultanın son emirleri henüz ulaşmamıştı onlara. Kilisede yağmalanacak pek çok değerli eşya, oraya sığınmış ve esir alınacak pek çok insan olacağını düşünüyorlardı. Kariye[1] Kilisesi'ydi burası.

Ama kilise bomboştu. Ne değerli bir eşya, ne de bir tek kişi vardı kilisede.

Bu haber akşam geç vakit genç sultana ulaştığında, "Bulun!" dedi genç sultan. "Birileri kilisedeki hazineyi yağmalamış, oraya sığınanları da esir almış olmalı. Çabuk bulun onları bana!"

---

1 Ayrıntılı bilgi için kitabın sonundaki eklere bakınız.

Yapılan araştırmaların tümü boşa çıktı. Kiliseye o bir grup yeniçeriden başkası uğramamıştı. Zenginlikte, Ayasofya ile baş edebilecek durumda olan kilisenin yalnızca duvarları ve duvarlarındaki İsa, Meryem ve azizlere ait mozaik tasvirler duruyordu yerinde. Kilisenin tüm hazinesi kayıptı. Savaşın karmaşası içinde bile öylesine büyük bir hazinenin dikkat çekmeden kiliseden taşınmış olması olanaksızdı. Yine de tüm sorgulamalar ve soruşturmalar sonuçsuz kaldı. Esas hazineyi, yani İstanbul'u fethetmiş olan sultan, bu konunun üstünde pek fazla durmadı.

Sultan II. Mehmet, o gün ak atının sırtında kente girerken, kimse yeni bir çağın başlamış olduğunun farkında bile değildi. Bu zaferiyle "Fatih" unvanını kazanan sultan, artık Doğu Roma İmparatorluğu'nun, yani "Diyar-ı Rum"un da hükümdarı olmuştu.[1]

1 Fatih Sultan Mehmet hakkında ayrıntılı bilgi için kitabın sonundaki eklere bakınız.

Fetihten 554 Yıl Sonra
(29 Mayıs 2007)

Zil çalıp da Edirnekapı İlköğretim Okulu 7/A sınıfı öğrencileri bahçeye çıktıklarında, hepsi de çok heyecanlıydılar. Fatih ve İstanbul'un fethiyle ilgili çok ilginç şeyler anlatmıştı Erdal Öğretmen. Tüm sınıf, gruplar halinde toplanmış, derste anlatılanları tartışıyordu.

En ilginç tartışma, duvarın dibinde toplanmış dört kişilik bir grup arasında yaşanıyordu.

"Valla hiç de tarih dersi gibi değildi," dedi Berke

dersten çıkıp okulun bahçesinde bir araya geldiklerinde. "Masal dinler gibi dinledim Fatih'in öyküsünü."

"Erdal Öğretmen tarih dersi gibi anlatmadı da ondan," dedi Selin.

"Vay be!" dedi İrem, "Yalnızca yirmi bir yaşındaymış İstanbul'u fethettiğinde. Ağabeyim kadar yani. Ağabeyimi kasaba bir kilo pirzola almaya gönderseler beceremez..."

"Sen çok becerirsin de..." diyerek kıkırdadı Selin.

Arkadaşları böyle güle eğlene az önceki tarih dersinden söz ederken, onları hiç dinlemiyor gibiydi Can. Bir şaplak indirdi sırtına Can'ın Berke.

"Koçum neyin var senin? Karnın ağrıyor gibi duruyorsun."

"Ya çocuklar düşünüyorum da..."

"Vay be, sen düşünmeyi de bilir miydin?"

"Berke, kes artık! Çok ciddiyim. Şu Kariye hazinesini düşünüyordum."

"Ne olmuş Kariye hazinesine?"

"Kaybolmuş ya..."

"Onu biliyoruz."

"O hazineyi biz bulamaz mıyız?"

"Kızlar, bu oğlan yine sapıttı. Uçtu uçtu dala kondu."

"Yok, ciddiyim. Ne dedi öğretmen? Onca eşyanın kiliseden çıkarıldığını kimse görmemiş. Zaten çıkarsalar nereye götürecekler? Karadan da denizden de sarılmış İstanbul."

"Eee..."

"Sus da konuşsun çocuk," diyerek dürttü Selin, Berke'yi.

"Götüremeyeceklerine göre... Yani götüremedik-

lerini varsayıyorum ben, hâlâ oralarda bir yerlerdedir hazine."

Bu düşünce akıllarına hiç gelmemiş olmalı ki, sustu üçü birden çocukların.

"Yani, biraz araştırsak bulabiliriz belki nerede olduğunu."

Kahkahayı patlattı Berke.

"Ya oğlum üşüttün mü sen? Tam beş yüz kırk yıldır kimse bulamamış da sen mi bulacaksın?"

"Öyle deme Berke. İlk günler aramışlar. Bulamayınca vazgeçmişler. Bir daha kimsenin aklına bile gelmemiştir aramak. Eğer İstanbul'dan kaçırılmış olsaydı, tamamı değilse bile kimi parçaları bir yerlerde ortaya çıkardı. Altından yapılmış koca koca şamdanlar, haçlar, daha nice değerli şey. Mutlaka bir bilgi çıkardı ortalığa."

"Yani şimdi sen diyorsun ki..."

"Evet, diyorum ki, Kariye kilisesi mi, camisi mi, müzesi mi dersiniz, ne derseniz deyin, oralarda bir yerlerde gizlenmiş olmalı o hazine."

"Ve biz onu bulabiliriz."

"Evet, bulabiliriz. Yirmi-otuz yıl öncesine kadar kimsenin aklına bile gelmeyecek her türlü olanak var elimizin altında."

Bir sessizlik çöktü ortalığa. Dört arkadaşın dördü birden olasılıkları düşünmeye başlamıştı.

"Kariye buraya çok yakın," dedi Berke sonunda, "yürüyerek on dakikada varırız. Gidip bir bakalım."

Bu kez gülme sırası Can'a gelmişti.

"Yaaa..." dedi, "demek beş yüz yıldır bulunamamış hazineyi gidip bir bakınca buluvereceksin."

"Eeee, ne yapacağız?"

"Araştıracağız. Bilgi toplayacağız. Elimize geçen

verileri değerlendireceğiz... Armut gibi dalında beklemiyor hazine seni."

"Hadi ya," dedi Berke, "neyin nesini araştıracaksın ki?"

"Sus biraz!" diye dürttü onu İrem. "Bırak da söylesin söyleyeceğini..."

"Bakın, bu gece eve gidince internet'te bir araştırma yapacağım. Oradan epeyi bilgi çıkacaktır. Yarın cumartesi. Öğleyin parkta buluşur gideriz Kariye'ye. Bu arada öğrendiklerimi anlatırım size. Şöyle bir bakarız dikkatimizi çekecek bir şey çıkar mı diye."

Hepsinin aklı yatmıştı bu öneriye. Öylesine dalmışlardı ki bu konuya, bahçede yürüyüş yapmakta olan Erdal Öğretmen'i hiçbiri görmedi. Ama Erdal Öğretmen, Can'ın son sözlerini duymuştu. Bir an çocukların yanına gitmeyi düşündüyse de vazgeçti bundan ve gülümseyerek sessizce uzaklaştı oradan.

Dört kafadar, başka nelerin yapılabileceğini bir süre daha tartıştılar. Az sonra ders zili çaldı. Derse girerken, "Şu sayısal fotoğraf makineni getirmeyi unutma," dedi Can, Selin'e.

"Ne sayısalı, benim makinem dijital."

"Akıllım, sayısal, dijitalin Türkçe'si... Türkçe konuş kardeş."

Dördünün de aklı Kariye hazinesindeydi o derste. Öğretmenleri kaldırıp bir soru sorsaydı, verecekleri tek yanıt "Kariye" olurdu her halde.

Dersten sonra, sağa sola bulaşmadan eve koşturdu dördü de. Can internet'te araştırma yapacaktı. Ötekiler de hazine öyküleri hayal etmeye başladılar. Heyecanlı öyküler oluşturdular kafalarında.

O gece dördü de düşlerinde, öğretmenlerinin anlattığı fetihten sahneler gördüler. Şahi topların

ateş etmesini, gemilerin kızakların üstünden kaydırılışını, Fatih'in beyaz atının üstünde İstanbul'a girişini gördüler. Kendileri de, Fatih'in ardından İstanbul'a girdiler. Fatih'i izleyerek atlarıyla Ayasofya'nın bulunduğu büyük alana gittiler. Fatih'in korku içinde bekleşen halka verdiği güvenceyi dinlediler. Atlarını Kariye'ye doğru sürüp gittiler. Kariye bomboştu. Ama onlar Kariye hazinesinin gizlendiği yeri bulduklarını gördüler düşlerinde. Bu başarılarından ötürü büyük ödüller verdi Fatih onlara. Bu düşlerin peşinde koştururken, sabahı zor ettiler.

Kariye Müzesi

"Bugün 30 Mayıs 2007," diye başladı günlüğüne yazmaya Can o sabah. "Çok güzel bir gün. Gökyüzü pırıl pırıl. Her şey o kadar heyecan verici ki, yerimde duramıyorum. Keşke sabahtan buluşsaydık arkadaşlarla. Öğleye kadar nasıl bekleyeceğim? Hazineyi bulabilecek miyiz bilmiyorum ama, çok yakınımızda bir yerlerde olduğunu biliyorum. Sanki kokusunu alıyorum. Arkadaşlar vazgeçse bile, bulana kadar sürdüreceğim ben araştırmayı. Çünkü biliyorum Hazine oralarda bir yerlerde."

Gerçekten de çok güzel bir gündü o gün. Hava ışıl ışıldı. Hafif bir rüzgâr esiyor, mayıs sonu sıcağını

dağıtıyordu. Öğlen yemeğinden sonra, sözleştikleri saatte parkta buluşmuştu dört arkadaş. Park bomboştu. Güneşlenen yaşlı bir adamdan ve bir simitçinin geçerken bir kıyıya döktüğü susamları yiyen güvercinlerden başka kimsecikler yoktu görünürde. Gölgelik bir sıraya oturdular.

O sırada, uzun bir yağmurluk giymiş, siyah gözlüklü, fötr şapkalı bir adam belirdi çocukların tam arkasında. Sessizce sokulup konuşmalarını duyabileceği bir noktada, yere oturup ağaçlardan birine sırtını dayayarak konuşmaları dinlemeye koyuldu.

"Makineni getirdin mi?" diye sordu Can, Selin'e.

"Evet, sayısal makinemi getirdim," diye yanıtladı onu Selin.

Hep birlikte gülüştüler.

Boynuna asılı küçük çantadan bir tomar kâğıt çıkardı Can.

"Epeyi bilgi edindim. Önce tarihçesine bir göz atalım. Özetleyerek anlatacağım. 534 yılında İmparator I. Justinianus döneminde manastır olarak inşa edilmiş.

"Vaaay, o kadar eski miymiş?" diyen Berke hemen hesapladı binanın yaşını, "1473 yıllık..."

"Sus da dinle. O ilk inşa edildiği tarih. 11. yüzyılda yeniden inşa edilmiş. Yani şimdiki bina 11. yüzyıldan kalma. 1204-1261 yıllarında Latinlerin Bizans'ı istila ettikleri sırada harap olan manastır, 14. yüzyılda onarılmış. Bu onarım sırasında yapıya eklemeler yapılmış, kiliseye dönüştürülmüş. 1296'daki büyük depreme dayanan bina, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u almasının ardından, bir süre daha kilise olarak kullanılmış, 1511 yılında camiye dönüştürülmüş."

"Yani Fatih kiliseye dokunmamış mı?" diye sordu İrem.

"Hayır, kilise olarak bırakmış burayı, 1453'ten 1511'e kadar kilise olarak kullanılmış."

"Yani 58 yıl. Eh, bu kadar zamanda papazlar eski hazineyi bulup çıkarmışlardır. Demek ki hazine falan yok ortada. Ben eve dönüyorum."

"Dur kızım acele etme. Fetihten sonra yeniden donatılmış kilise. O eski hazineden bir iz bulunamamış yani. Cami olduktan sonra da duvarlardaki mozaik ve freskler badanayla sıvanarak örtülmüş."

"Yani o zaman da bir şey bulamamışlar."

"Evet. 1948'de müzeye dönüştürülmüş. Amerika'dan gelen uzmanlar bu sıvaları kazıyarak tüm mozaik ve freskleri ortaya çıkarmışlar. Binanın dış köşesindeki minare ve içeride güneydoğu köşesindeki mihrap dışında hiçbir İslami özelliği yokmuş."

"O zaman da mı bir şey bulamamışlar?" diye sordu Selin merakla.

"Hayır, bulamamışlar. Bakın ben çok ilginç bir şey daha buldum."

Can kâğıtların arasından birini çekip çıkardı. Kâğıtta gölge gibi iki resim vardı.

"Çok ilginç," dedi Berke, "çan kulesinin yarısını yıkıp üstünü kapamışlar, oraya bir minare dikmişler, kilise olmuş sana cami."

"Bir fark daha var ama," dedi Can. "Kilisenin çatısı kemerliymiş. Camiye dönüştürürlerken, o kemerleri düz bir çatıyla örtmüşler."

"O neden?"

"Bilmem. Ama aralarında belirgin başka fark yok. Bakın bu da eski bir fotoğrafı caminin. 19. yüzyıldan kalma."

Bu arada, yağmurluklu adam, çocukları yeterince dinlemiş olmalı ki, sessizce uzaklaştı oradan. Çocukların hiçbiri görmemişti onu.

Bir başka resim daha çıkardı Can.

"Bu da yirminci yüzyıl başlarındaki hali."

"Ama bunda minare değişik," diye bağırdı İrem.

"Evet öyle. Ama bu konuda bir bilgi bulamadım. Bir depremde şerefesi yıkılmış olmalı. Yeniden yaparken böyle yapmışlar."

"Eskisi daha güzelmiş."

"Duvardaki süslemelere ait de resimler buldum ama onları kâğıda geçirmedim. Nasıl olsa aslını göreceğiz şimdi."

"Eee, bu bilgilerin bize ne yararı oldu şimdi?" diye sordu Berke.

"Sadece bilgi edindik," dedi Can. "Dolaşacağımız yapı hakkında, önceden bilmediğimiz bilgilere sahibiz şimdi. Esas çalışmamız bundan sonra başlayacak. Hadi gidelim."

On dakika güle eğlene yürüdükten sonra müzeye gelmişlerdi bile.

Gerçekten de çok güzel, görkemli bir yapıydı.

Selin hemen fotoğraf çekmeye koyuldu. Ama çevresi, eski fotoğraflardaki gibi boş değildi. Bir sürü ev inşa edilmişti çevreye.

"Şimdi ne arayacağız burada? Basınca duvardaki gizli kapıyı açacak bir düğme falan mı?" dedi Berke biraz alaylı bir tavırla.

"O dediğin yalnızca filmlerde olur oğlum. Biz ipucu arayacağız. Size aykırı gibi görünen, farklılığı olan her şeye dikkat edin. En küçük bir şeyden bile çok büyük sonuçlar çıkarabiliriz."

Az sonra giriş biletlerini almış, müzeye giriyorlardı.

Duvarlardaki Gözler

Binanın içi, dışarıya oranla bir hayli serindi. Onlardan başka kimse yoktu içeride. Kariye'nin duvarlarının, kubbelerinin, kemerlerinin tümü mozaik resimlerle süslüydü. Soluklarını tutarak, kocaman kocaman açılmış gözlerle baktılar mozaiklere. Temeli bin beş yüz yıl önce atılmış bir yapının duvarlarında, yedi yüz yıl önce yapılmış resimlere bakıyorlardı şimdi. Bu resimleri yapan insanlar yüzlerce yıl önce ölmüştü; ama bin bir emekle yaptıkları bu görkemli resimler, nice depremler atlatıp günümüze kadar gelmişlerdi.

"Ne kadar güzel!" diye fısıldadı Berke.

"Evet," diye yanıtladı onu yine fısıltıyla Can.

"Niye fısıltıyla konuşuyorsunuz?" diye gülerek bağırdı Selin.

Sesi öyle bir yankılandı ki, tepeden düşecek bir şeyden sakınmak istermiş gibi, korkuyla kollarını başına kaldırdı sonra da. Onun haline gülen üç çocuğun kahkahaları çınladı kubbelerde ve koridorlarda.

Kendi seslerinin yankısından ürkmüşlerdi. Bir suç işlemiş gibi pısıverdiler. Bu küçücük olay dördünü de çok heyecanlandırmıştı. Sonra yeniden başladılar dolaşmaya müzenin içini.

"Öyle dikkate değer, aykırı hiçbir şey yok görünürde," dedi İrem fısıldayarak.

"Gözlere bakın," dedi Selin, "sanki hepsi bize bakıyor.

"Evet, bizi görüyorlarmış gibi bakıyorlar," dedi Berke.

Can, ara ara bir sütunun ya da kemerin dibinde durup elindeki büyük anahtarla yere vuruyordu ama, hep aynı tok ses geliyordu yerden. Altta boşluk olduğunu belirtecek yankılı bir ses duyulmuyordu hiç.

Selin o sırada gördükleri her şeyin fotoğrafını çekiyordu.

Sonunda büyük kubbenin bulunduğu salona geldiler.

"Vaaaayyy!" diye fısıldadı Berke. "Amma da yüksek bir kubbe!"

"Çok da süslü," dedi İrem. "Şu tam tepedeki İsa Peygamber olmalı."

Selin kubbenin ve duvarların resmini çekmeye koyuldu hemen.

"Evet, o İsa," dedi Can. "Çevresindekiler de havariler ve azizler olmalı..."

"İsa'dan başka tam yirmi dört kişinin resmi var," diye fısıldadı Berke. "Hepsi de bize bakıyorlar. Yirmi dört sayısının bir anlamı olabilir mi?"

"Sanmam," dedi Can. "Ama bir konuda yanılıyorsun. Hepsi bize bakmıyor. İsa başka bir yere bakıyor."

"Özel bir yere mi?"

"Bilmem. Sağ tarafta herhangi bir yere bakıyor olabilir."

"Canım ne olmuş yani değişik bir yere bakıyorsa? Hem bu mozaikler, fetihten çok önce yapılmadı mı? Papazların gizlediği hazineyle ne ilgisi olabilir?"

"Belki bir şifre gibi kullanmıştır İsa'nın gözlerini hazineyi saklayan papazlar. Ne bileyim ben. Hep birlikte araştırıyoruz işte."

"Kubbenin hem yakın hem de genel fotoğraflarını çektim. İsa'nın baktığı yöndeki her şeyin de," diyerek yaklaştı yanlarına Selin. "Bilgisayarda iyice inceleriz bir şey var mı diye. Ama benim asıl merak ettiğim şey başka."

Merakla sordu Can:

"Nedir?"

"İsa'nın baktığı yer içeride değil de dışarıda olamaz mı? Kilisenin dışında bir yer yani. Hemen yakın çevrede öyle bir yer olabilir ki, hazineyi kimseye göstermeden oraya taşımış olabilirler."

"Yani şimdi sen dışarıyı da mı araştırmamızı öneriyorsun?"

"Burada bir şey bulamazsak, yapacak başka ne kalıyor ki?"

"Hele biz her tarafı iyice dolaşıp araştıralım, onu da sonra düşünürüz. Çekebildiğin kadar çok fotoğraf çek sen."

"Tamam tamam. Ay patron kesildin başımıza. İyi ki bir fikirle çıktın ortaya."

Tam o sırada İrem'in kubbenin altında çınlayan çığlığı duyuldu.

"Koşun çocuklar, galiba bir şey buldum!"

İrem, heyecan içinde, sütunlardan birinin dibinde bulduğu buruşuk bir kâğıt parçasını gösteriyordu.

Hemen yanına koştular.

Kâğıdın üstünde kilisenin planının yarısı vardı. Üç arkadaşı heyecanlı tahminler yapmaya başladığı sırada, Can çantasından bir başka kâğıt çıkarıp uzattı onlara. Üstünde, kilisenin planının tamamı vardı. Karşılaştırdıklarında, İrem'in bulduğu kâğıdın birebir kopyası olduğunu gördüler.

"İnternetten indirdiğim belgelerden biri," dedi Can. "Herhalde burayı gezmeye gelen turistlerden biri aynı yerden almış. Emek verip araştırsaydınız, siz de bulurdunuz aynısını."

Dördü birden kıkırdamaya başladığı sırada, Berke hepsini susturan bir soru sordu:

"İyi de bunu getiren turist neden yarısını kesip atmış da öteki yarısını götürmüş?"

"Bence öteki yarıyı da atmıştır ama müzenin temizlikçisi ortalığı temizlerken bunu gözden kaçırmıştır," dedi Can.

"Peki, ya orada özel bir şey gördüyse?" diye sordu Selin.

Dördü birden planları büyük bir dikkatle incelediyseler de, özel herhangi bir şey göremediler.

"Tamam arkadaşlar. Bugünlük bu kadar yeter. Hadi gidelim," diyerek yürümeye başladı Can. Dışa-

rıya çıktıklarında bir an durup sağına soluna bakındı. Aklına Selin'in az önce söylediği sözler gelmişti:

"*İsa'nın baktığı yer içeride değil de dışarıda olamaz mı? Kilisenin dışında bir yer yani. Hemen yakın çevrede öyle bir yer olabilir ki, hazineyi kimseye göstermeden oraya taşımış olabilirler.*"

"Şimdi dışarıdan bakarsak, kubbedeki İsa'nın tam olarak hangi yöne baktığını söyleyebilir misiniz?"

"Sanırım şu tarafa doğru bakıyordu," dedi Selin. "Fotoğrafı çekerken hangi yön olabileceğini düşünmüştüm."

Selin'in işaret ettiği yönün en ucunda Topkapı Sarayı ve Ayasofya vardı. Dikkati çekecek başka herhangi bir şey yoktu.

Son bir kez bakıp Kariye'ye, hızla uzaklaştılar oradan. Yol boyunca hiçbiri konuşmadı. Az sonra parka gelmişlerdi. Ertesi gün buluşmak üzere ayrıldılar.

Güneş kocaman, kırmızı bir tepsi gibi duruyordu ufka çok yakın bir noktada. Bir an durup güneşe doğru baktı Can.

Olan biten her şeyi, en azından gündüz yaşanan her şeyi görmüştü bu güneş. Ama nedense anlatmazdı gördüklerinin hiçbirini. Şimdi aradıkları hazinenin yerini beş yüz yıldır biliyordu. Keşke onunla iletişim kurabilme, onun tanık olduğu her şeyi öğrenebilme olanağı olsaydı. Dünyamızla ilgili her şeyi biliyordu o. Ama güneş hiç konuşmazdı ki. Sıcacık gülümsemesiyle gezinir dururdu gökyüzünde.

Gülümseyerek güneşe el salladı Can. Birisi görseydi bu yaptığını, deli sanırdı onu herhalde. Hızla eve doğru yürüdü sonra da. Kafasına bir şey takılmıştı planla ilgili; ama ne olduğunu çıkaramıyordu.

İrem'in bulduğu plan parçası, kilise/cami/müzenin en görkemli bölümüne aitti. Öyle bir planla müzeye gelen biri niye ortadan kesip asıl önemli olan bölümünü atmış olabilirdi ki planın? Sakladığı yarısında özel bir şey mi vardı acaba?

"Canım, kâğıdın o parçasına bir telefon numarası ya da adres yazmış olabilir," diye düşündü. Ama kafasının gerisinde bir yerlerde gezinen sorular vardı. Eve gidince, müzenin planını bilgisayarda büyüterek incelemeye karar verdi. Sanki gördüğü ama bir anlam veremediği, bilincinden kayıp gitmiş olan bir şeyler vardı o planda.

Planın Öteki Yarısı

Eve gittiğinde hoş bir sürpriz bekliyordu Can'ı. Dedesi gelmişti. Bildiği tüm masalları dedesinden öğrenmişti Can. Tarih kitaplarını okumayı pek severdi dedesi. Okuduğu kitaplardan gerçek öyküler anlattığı da olurdu.

Coşkulu bir kucaklaşma ve öpüşmeden sonra odasına gitti Can. Bilgisayarını açıp Kariye'nin planını bulduğu siteye girdi hemen. Planı açıp büyüttü ve dikkatle inceledi. Özel olarak dikkatini çekebilecek hiçbir şey yoktu planda. Kafası bin bir düşünceyle dolu, salona geçti sonra da.

O sırada telefon çaldı. Selin'di arayan.

"Merhaba Can. Çektiğim fotoğrafları bilgisayara aktardım. Hepsini tek tek inceledim. Dikkat çekecek hiçbir şey bulamadım."

"Ya İsa'nın gözleri?"

"Müzede de fark ettiğimiz gibi. Çevresindeki 24 kişi aynı noktaya, yani merkeze bakarken, onun

gözleri sağ tarafa doğru kaymış."

"Peki baktığı yöndeki fotoğraflarda hiçbir şey yok mu?"

"Hayır, yok. Ama tam altında, iki kemerin kesiştiği yerde üç adam sandık gibi bir şeyi götürüyorlar. Bir kişi yerde yatıyor gitmelerini önler gibi. Geride de üç kişi gidenlere bakıyor. Bir şeyi simgeliyor olabilir mi?"

"Biliyorum o mozaiği. Benim de dikkatimi çekmişti. Bir şeyi simgeliyordur mutlaka, ama bunun hazineyle ne ilgisi olabilir bilmiyorum."

"İstersen gel bir kez de birlikte bakalım tüm resimlere."

"Şimdi olmaz. Dedem gelmiş."

"Sen planda bir şey bulabildin mi?"

"Hayır. Planın öteki yarısında dikkatimi çeken bir şey olmadı. Hadi hoşça kal. Sonra ararım ben seni."

Can telefonu kapatıp dedesinin yanına oturduğunda, gülümseyerek sordu yaşlı adam:

"Hayrola Can? Hazine, plan diye sözler duydum. Define avcılığına mı başladınız?"

Dede bayılırdı böyle şeylere.

"Onun gibi bir şey dede," dedi Can.

"Anlat anlat hele, pek meraklandım."

"Gülersin şimdi sen."

"Olur mu hiç canım? Ne zaman güldüm böyle şeylere ben? Hadi anlat bakalım."

Can, dedesine tarih dersinde öğretmenin söylediklerini, dersten sonra bu bulunamayan hazine işinin kafasına takıldığını ve bu konuyu arkadaşlarıyla nasıl paylaştığını anlattı.

"Sonra da bu hazineyi aramaya karar verdik. Ortaya hiç çıkmadığına göre, buralarda bir yerde

gizli olmalı. Ben bilgisayarda araştırma yaptım, sonra gidip müzeyi gezdik, resimlerini çektik. Ama İsa'nın gözlerinden başka aykırı gelen hiçbir şey göremedik. Onun da baktığı yönde olağandışı hiçbir şey yok."

"Nasıl olabilir ki kuzucuğum? O mozaikler Fatih İstanbul'u fethetmezden en az 150 yıl kadar önce yapılmış olmalı."

"Dedeciğim, biz de biliyoruz bunu ama, baktığı yönde papazların herhangi bir simgeyi, herhangi bir şeyi ipucu vermek üzere bir şifre gibi kullanmış olabileceklerini düşünüyoruz."

"Aaa, bak bu olabilir. Peki sözünü ettiğin plan ne? Hazinenin yerini gösteren bir kroki falan mı buldunuz?"

"Yok yok, müzenin planı."

"Ne olmuş müzenin planına?"

"Ben bilgisayarda müzenin bir planını buldum. Sonra müzeyi dolaşırken, İrem yerde bir kâğıt buldu. Onda da aynı plan vardı."

"Başkaları internet'ten o planı indiremezler mi?"

"İndirebilir ama, bu planın yarısı yoktu."

"Nasıl yoktu?"

"Kâğıdı ortadan kesmişler. Planın alt tarafını götürüp üst yarısını atmışlar."

"Ne olmuş yani?"

"Yani özel bir nedeni olmalı. Ya orada bizim dikkatimizi çekmeyen ama hazineyle ilgili bir ipucu ya da şifre varsa?"

Gülmeye başladı dede.

"Haaa! Sen şimdi roman yazmaya başladın. Yani hazinenin peşine düşmüş başkalarının da olabileceğini düşünüyorsun."

"Neden olmasın?"

"Tam da sizinle aynı günlerde ha? Tuhaf bir rastlantı değil mi sence bu?"

"Ama dede neden olmasın?"

"Bilmem... Olabilir. Şu planı getirsene ben de bir bakayım."

"Gel de ekranda bak dede. Ekranda büyütebiliyorum, daha iyi görülüyor."

Birlikte Can'ın odasına gidip bilgisayarın başına geçtiler. Planı dikkatle izleyen dede, tam ortadaki bir yeri gösterdi.

"Kilisenin planı büyük ölçüde simetrik özellikler taşıyor. Özellikle sol blokta. Ama bak ortada, tam şurada simetrik özellik bozuluyor. Sanki burası sonradan yapılmış gibi."

"Gerçekten de öyle dede. Orası sonradan eklenmiş olabilir mi yapıya?"

"Bilmem. Öyle bir ekleme yapmak için yeterince zamanları vardı papazların. Gidip dikkatlice incelemek gerek. İstersen yarın birlikte gider bir bakarız."

"Gerçekten bizimle gelir misin dede?"

"Gelirim elbette. Ama hazineyi bulursak ben de payımı isterim. Verirsiniz değil mi?"

"Vermez miyiz dede. Artık sen de ekipten oldun. Ben hemen arkadaşlara haber vereyim."

Can hemen bilgisayarın başına oturup e-posta ile arkadaşlarına bu büyük haberi iletti.

Hem planda böyle aykırı, bütüne uymayan bir yer bulunması, hem de dedenin ekibe katılmış olması onları da çok mutlu etmişti. Hemen, sevinçlerini belirten iletiler yolladılar yanıt olarak.

Salona döndüğünde, dedesi, Can'ı yüzünde ciddi bir anlatımla bekliyordu.

"Yalnız bu işin bir de yasalarla ilgili yanı var, onları da biliyor musunuz?"

"Neymiş o dede?"

"Yasalara göre her önüne gelen kendi kafasına göre define arayamaz. İlgili yerlere bu konudaki kanıtları gösterip izin almak gerekir. Bulunan hazine müzelere kaldırılarak koruma altına alır. Bulana da hazinenin değeri ölçüsünde bir ikramiye verilir."

"A, evet, biliyorum bunu dede. Biz de öyle yapacağız zaten. Kazmayı elimize alıp müzenin ortasını kazmaya başlayacak değiliz herhalde. Ama önce gereken ipuçlarını bulup yerini belirleyelim..."

"İyi. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nden emekli sevgili bir dostum var benim. Gökçin Hanım. Onun tanıdıkları vardır. Bu konuda yardımcı olur bize."

"Tamam dede."

Dedesinin bu işi bu kadar ciddiye almış olduğunu görmek Can'ı pek mutlu etmişti. İçi içine sığmıyordu.

Berke'ye ve kızlara bir e-posta yollayıp parktaki basketbol sahasına çağırdı onları. Ardından, basket topunu kapıp sokağa fırladı. Sevinçten içinde biriken enerjiyi ancak top oynayarak boşaltabilecekti.

Keyifle top oynadılar hava kararana kadar.

Hava kararırken, ertesi sabah 10.00'da parkta buluşmak üzere sözleşip ayrıldılar. Eve gelince günlüğünün başına koştu Can. "Yarın çok heyecanlı bir gün olacak," diye yazdı ve yemeğini yer yemez yattı.

Müzedeki Esrarengiz Ziyaretçi

O gece, dördü birden yine Kariye'yi ve hazineyi gördüler, daha önce görmüş oldukları kimi filmlerdeki görüntülerin benzerlerini yaşadılar düşlerinde. Mumyalar, hazineyi koruyan dev yılanlar, gizli güçler, kapısı üstlerine kilitlenen taş oda'lar, odayı dolduran kumlar...

Işıl ışıl hazine az ötelerinde duruyordu ama ulaşamıyordu onlar. Yerden fışkıran alevler, önlerinde açılıveren boşluklar, tavandan iniveren demir parmaklıklar engel oluyordu hazineye ulaşmalarına. Birbirlerini yitirip yeniden buluyorlardı. Çeşitli tehlikelerle karşılaşıyorlardı.

Sabahı zor ettiler dördü de. Can bir kitapta okumuştu efsanelerin hepsinde bir gerçek payı vardır diye. Kariye ile ilgili böyle bir efsane var mıdır diye internet'e girdi uyanır uyanmaz. Bir sürü siteyle karşılaştı ama hiçbirinde işe yarayacak bir bilgi yoktu. Bir sitede, "*Kariye ile Ayasofya arasında bir dehliz sistemi olduğu söylenir. Burada su sarnıçları, yaşam alanları, tapınma yerleri, mezarlıklar, kilerler vb. varmış. Bu dehliz, o zamanın İstanbul nüfusunun tamamını uzun süre barındırabilecek bir yapıdaymış*," diye bir nota rastladı. Bir başka sitede ise, bir ucu Ayasofya, öteki ucu Kariye'de bulunan bir dehlizin birleşerek, Yedikule'nin az ötesinde, surların denize dayandığı yerde denize açıldığı yazıyordu. Bir başka yazıda ise, Kariye'den Haliç'e inen bir dehlizin sözü ediliyordu.

Bunların hiçbiri güvenilir kaynak ve bilgiler değildi. Ama yine kitapta okuduğu söz geldi aklına: Efsanelerin hepsinde bir gerçek payı vardır.

Can tüm aklını bu işe vermiş, araştırmasını sürdürürken, kahvaltıya çağırmak üzere dede geldi.

"Dede," diye atıldı Can heyecanla. "Bizans'ın altında bir sürü dehliz varmış söylencelere göre. Hatta Kariye'den Ayasofya'ya uzanan bir sığınma yeri bile varmış. Biliyor muydun bunu?"

"Şimdi ben de sana onu söyleyecektim kuzucuğum," dedi dede. "Bizans o kadar çok işgal gördü ki, mutlaka kiliselerin yanlarında yörelerinde o tür bir yerler yapmışlardır. Hele bir gidip şu plandaki yere bakalım da, onu da araştırırız gerekirse."

Parka geldiklerinde, ötekileri, simit parçacıklarıyla güvercinleri ve serçeleri beslerken buldular. Selamlaştıktan sonra Can hemen arkadaşlarına planda dedenin dikkatini çeken yeri gösterdi.

"Ah, ben fark etmiştim orada bir gariplik olduğunu ama önemsemedim," dedi Berke. Hemen atıldı Selin hafiften alay ederek.

"Önemli olan da o ya. Neyin önemli neyin önemsiz olduğunu bir bakışta kestireceksin."

"Yine başlamayın didişmeye," diyerek araya girdi Can. "Hadi müzeye."

Müze açılalı epeyi olmuştu ama, gezmeye gelen kimse yoktu içeride. Onları tanıyan biletçi, bilet kesmedi bu kez.

"Dün de gelmiştiniz siz. Eksik bıraktığınız yerler kaldı anlaşılan," diyerek içeriye aldı onları.

Hemen o plandaki yere koştular ve dikkatle incelemeye koyuldular. Öncelikle dikkatlerini çeken şey, İsa'nın gözlerinin tam o bölgeye baktığı oldu. Ama, İsa'nın gözleri oraya bakıyor olsa bile, farklı bir özelliği yoktu oradaki duvarların. Yine de iyice emin olmak için, karış karış incelediler. İpucu olabilecek hiçbir şey bulamadılar yine de.

Selin sıkılmış, yine fotoğraf çekmeye koyulmuştu. Duvarlardaki kimi ayrıntıların fotoğraflarını çekiyordu şimdi de. Birden heyecanla bağırdı:

"Buraya koşun!"

Elinde, bir gün önce İrem'in bulduğuna benzer buruşturulmuş bir kâğıt parçası tutuyordu. Üstünde yine müzenin planı vardı ama bu kez planın yalnızca sol yarısı görülüyordu. Üstüne de kırmızı kalemle bir ok, bir yıldız ve tuhaf bir haç çizilmişti.

"Bu iş giderek gizemli bir hal almaya başladı," dedi Can heyecanla. "Aynı adam bu sabah bizden önce yine gelmiş olmalı buraya."

"Ya da akşam siz gittikten sonra," dedi dede.

"Hadi gidip öğrenelim."

"Kimden öğreneceğiz?"

"Kapıdaki görevliden elbette."

"Biraz bekleyin çocuklar, önce şu kâğıdı bir inceleyelim," diye araya girdi dede. "Belki bize ipucu verecek bir şeyler vardır."

"Çizgi üç köşeyi birleştirmiş," dedi Berke.

"Bir de boyu yaklaşık olarak kilisenin boyu kadar," dedi İrem.

Can hemen cebinden bir kâğıt parçası çıkardı, kilisenin ve okun boyunu ölçerek kâğıdın üstünde işaretledi.

"Evet, tamı tamına aynı boydalar."

"Galiba yıldız da yönleri gösteriyor," dedi dede. "Başka bir özelliği yok gibi. Ama o haçı anlayamadım. Garip bir haç bu."

"Dede, Malta haçı dedikleri bu mu acaba?"

"Yok kuzum, onun uçları sivri değil geniş olur. Belki de haç değil başka bir şeydir."

"Hazinenin gömülü olduğu yeri gösteriyor, olabilir mi?" diye sordu Berke.

"Ya da dehlizin giriş noktasını?" dedi İrem.

"Çocuklar görmediniz mi, kilisenin çevresi evlerle dolmuş o zamandan bu yana... O işaretin bulunduğu yerde ne olduğunu asla öğrenemeyiz..."

"Ben sabah gelen kimse onu merak ediyorum. Hadi görevliye gidelim," diyerek yürüdü Selin. Hepsi onu izlediler.

"A, evet," dedi görevli. "Bu sabah erkenden bir adam geldi. Halinde bir tuhaflık vardı. Kıyafeti de çok ilginçti doğrusu. Böyle bir havada yağmurluk giyer mi insan? Yakaları kalkık, uzun bir yağmurluk vardı üstünde."

"Yüzünü görebildiniz mi, nasıl biriydi?" diye sordu Can.

"Valla başında bir şapka, gözünde siyah gözlük vardı, onun için pek gördüm sayılmaz. Hayrola, biriyle mi buluşacaktınız?"

"Yok, sadece merak etmiştik de."

Teşekkür edip çıktılar müzeden.

Müzenin loş ışığından sonra, ışıl ışıl yaz güneşi gözlerini kamaştırdı. Plandaki okun gösterdiği yere bakmaya gittiler hemen. Tam okun gösterdiği yerde beş katlı bir apartman duruyordu. Bir şeyler bulabilmek umuduyla müzenin çevresini dolaştılar, sokaklarda gezindiler biraz. Bir tek sokakta eski İstanbul evleri korunmuş, daha doğrusu özgün planlarına göre yeniden inşa edilmişti. O sokağı pek sevdiler. Selin bir sürü fotoğraf çekti orada. Ama çevrede, kendilerine herhangi bir ipucu verecek herhangi bir şeye rastlamamışlardı. Gizemli bir adamın varlığını öğrenmekten başka bir arpa boyu bile yol alamamışlardı o gün. Eve dönerken çocukların dördü birden somurtuyordu.

"Üzülmeyin çocuklar. Bir oyun sayın bunu. Heyecanlı ve keyifli bir gün geçirdik işte. Daha ne istiyorsunuz?" diyerek onları keyiflendirmeye çalıştı dede.

Ama çocukların keyfi kaçmıştı bir kere. Hiç konuşmadan parka kadar gelip oradan evlerine dağıldılar.

O gece Can, evde dedesiyle bir durum değerlendirmesi yaptı.

Kariye hakkında epeyi bilgi edinmişlerdi ama, kayıp hazine konusunda en küçük bir adım bile atamamışlardı. Bir tek o esrarengiz adamın buruşturup attığı plan parçaları vardı ellerinde.

"Belki o da bizim gibi akıl yürütüp sonuçta düş kırıklığına uğramıştır," dedi dede. "O haç işaretinin

bulunduğu yer gerçekten de bir dehlizin giriş noktası olabilir."

"İyi de dede, yapılar kaplamış orayı. Öyle bir dehliz olsa bile artık girişini bulmak olanaksız."

"Unutma Can, bu tür dehlizlerin iki ucu vardır. Ya öteki ucu açıksa?"

"Dede, dalga mı geçiyorsun benimle?"

"Hayır kuzucuğum. Kimi şeyler hep gözümüzün önünde durur da, nereye, nasıl bakacağımızı bilemediğimizden göremeyiz onları. Sana yalnızca bunu anlatmak istiyorum. Hani, dehliz değildir de başka bir şeydir belki aramamız gereken... Ya da, dehlizi buluruz da, içinden çıkan bizim aradığımızdan çok farklı bir şeydir. Aradığımız şeyi nasıl ve nerede arayacağımız çok önemli."

"Ama dede, başka nasıl aranır ki kayıp bir hazine?"

"Bilmem? Ben hiç kayıp hazine aramamıştım şimdiye kadar. Onun yöntemini sen geliştireceksin."

"Dedeeeeee... Ne kadar da yardımcı oluyorsun..."

"Olmadığımı mı sanıyorsun kuzucuğum? Bak, burasının bir adı da Balat. Surlardan Haliç'e kadar inen bir yamaç burası. İstanbul'un en eski yerleşim birimlerinden biri. Kim bilir kaç tane kilise, sinagog, cami ve kiliseden dönüştürülmüş cami vardır burada? Hepsinin de kendilerine göre gizleri, gizemleri vardır. Sana ilginç bir öykü anlatmamı ister misin?"

"Anlat anlat..."

Dedesinin öyküleri her zaman çok ilginç olurdu.

"Bunu çok eskiden, sevgili dostum Cengiz Bek-

taş'tan duymuştum. Biraz değişik anımsıyor olabilirim ama, aldırma sen. Özünde değişen bir şey yok çünkü..."

Dedenin Öyküsü

Bir soruyla başladı dede söze:

"Bizim tarihteki en büyük mimarımız kim?"

"Mimar Sinan!"[1] diye bağırdı Can heyecanla.

"İnşa ettiği yapıları biliyor musun?"

"Üüüüüh, saymakla bitmez ki..."

"Sen birkaç tanesini sayıver hele kuzum."

"Camiler, medreseler, türbeler, kervansaraylar, köprüler, su kemerleri... Bir sürü. İstanbul'daki eski camilerin neredeyse tümünü o yapmış."

"Şöyle birkaç tanesinin adını söyleyiver bakalım."

"Şehzade Camii, Süleymaniye Camii, Mihrimah Sultan Camii, Haseki Camii, Mimar Sinan Camii. Daha bir sürü var. İstanbul'a su getiren su kemerlerini de o yapmış. Bir sürü köprü yapmış. Drina Köprüsü diye bilinen Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü'nü bile o yapmış. Her tarafta yüzlerce eseri var."

"Şimdiiii. Kemerli yapılarda, kemerin tepe noktasına konan, ucu kesilmiş üçgene benzeyen bir taş vardır. Buna kilit taşı denir. Üstüne duvarın ağırlığı

1 Mimar Sinan ile ilgili ayrıntılı bilgi için kitabın sonundaki eklere bakınız.

bindikçe, bu kilit taşı aşağıya doğru basınç yapıp kemerin kendinden sonraki taşlarını sıkıştırır ve dirençlerini artırır. Böylece yapı daha sağlam ve dayanıklı olur. Şimdiiii... Sinan'ın yaptığı camilerden birinde, kemerlerden birinin kilit taşı, üstüne binen yük nedeniyle zamanla çatlamış, ufalanmaya başlamış. Hemen genç bir mimar çağırmışlar kontrol edip ne gerekiyorsa yapsın diye."

"Mimar inceleyince görmüş ki, kilit taşı ufalanıyor, dağıldı dağılacak. Değiştirilmesi gerekiyor. Önce o taşı yerinden çıkarmak gerek. O kolay. Taş zaten ufalanmış. Ama yenisi yerine nasıl yerleştirilebilir, bir türlü yolunu bulamamış mimar. Önce o kilit taşının tıpatıp benzeri bir taş kestirmiş. "'Hele şu ufalanan taşı çıkaralım, sınama yanılma yöntemiyle elbet bir yolunu buluruz,'" demiş kendi kendine."

"Kilit taşını parçalayıp çıkarırlarken, taşın kenarına açılmış, küçük bir kovuğa yerleştirilmiş deri bir torba bulmuş ustalar. Hemen mimara getirmişler torbayı."

"Torbanın içinde kısa bir notla bir avuç altın para varmış. Notta şöyle yazıyormuş:

"'Mimarbaşı, sen bu torbayı bulup bu notumu okuduğuna göre, bu kilit taşının değişme zamanı gelmiş demektir. Şimdi sen, temizlediğin eski kilit taşının yerine yenisini nasıl oturtacağını düşünmektesin. Tıpatıp aynı boyda bir kilit taşı kestir. Kilit taşının iki yanağına bir ip kalınlığında iki oluk açtır. İpleri geçir kilit taşına. Ustaların arkadan taşı oturtsunlar yerine, sen de önden ipleri çekerek taşı yerleştir. Sonra keser atarsın ipin uçlarını.'"

"'Kesedeki paralar, bu iş için yapacağın harcamayı karşılamaya yeter umarım. Artarsa, onu da ustalarına bahşiş olarak dağıtırsın.'"

"'Hadi sana kolay gelsin, kal sağlıcakla.'"

"Evet, aynen böyle yazıyormuş deri kesenin içindeki notta. Genç mimar bu notu okuyunca, gözyaşlarını tutamamış. Aynen notta yazıldığı gibi yapmışlar ve kilit taşını kolayca oturtmuşlar yerine."

"Dede, gerçek mi bu öykü?"

"Kimi yerlerini biraz değiştirmiş olabilirim ama, çok eski dostum mimar ve yazar Cengiz Bektaş anlatmıştı bu öyküyü bana yıllar önce. O anlattığına göre gerçek olmalı."

"Ama ne güzel bir öykü bu böyle."

"Eee, altınları sormayacak mısın?"

"Gerçekten de, ustaların arasında paylaştırmışlar mı o altınları?"

"Olur mu hiç? Tarihî değeri olduğu için o paraları hemen müzeye kaldırmışlardır."

"Yazııık... Ustalar pek sevinirdi."

"Canım onlara da altınların değeri karşılığında günümüz parasından vermişlerdir. Hepsi de sevinmiştir herhalde."

Can bir an düşündü, sonra heyecanla bağırdı.

"Dedeee! Bu öykü doğruysa, Mimar Sinan'ın yaptığı binalardaki kemerlerin tümünün kilit taşında böyle bir not ve para olması gerekmez mi?"

"Büyük olasılıkla vardır."

"Desene, sarayların, camilerin, hamamların kemerlerindeki kilit taşları tam bir altın madeni..."

"Hayrola kuzucuk? Bizans hazinesini bıraktın da, Mimar Sinan'ın hazinesini bulmaya mı karar verdin şimdi? Altın bulacağım diye bütün o yapılardaki kilit taşlarını söküp binaların yıkılmasına neden olmazsın umarım."

"Yok be dedeeee... Ama heyecanlandım birden."

"Sana bu öyküyü neden anlattım biliyor musun? Böylesine eski bir kentte her an, her türlü sürprizle karşılaşabileceğini anlayabilmen için. O eski yapıların hepsi, yüzlerce efsaneye konu olmuştur. Hepsinin gizemli öyküleri vardır."

"Anladıım dede, anladım... Ve aklıma bir şey geldi. Birazdan yine gelirim yanına. Aklıma gelen doğruysa, sana göstereceğim şeyler olacak."

Bu sırada Can'ın annesiyle babası, ellerinde yiyecek torbalarıyla girdiler içeriye. Eliyle, "Hadi git," der gibi bir işaret yaptı dede. Can hemen odasına fırladı.

"Hayrola baba?" diye sordu anne, "Öyle gizli gizli ne işler çeviriyorsunuz?"

"Biz iki çocuk, yeni bir oyun geliştiriyoruz," dedi dede bir kahkaha atarak.

Can az sonra salonun kapısından işaretlerle dedesini çağırdı. Bilgisayarın başına oturdular birlikte. Önce, internet'ten indirip bastığı Balat haritasını gösterdi Can, dedesine.

"Bak dede, burası Kariye Müzesi. Şurası da haliç. Buradan Haliç'e kadar uzanan alanda tam sekiz tane tarihî kilise, bir tane de, kiliseden dönüştürülmüş cami var. Bak şimdi onların hepsini göstereceğim sana."

Bilgisayarda "Google Earth" sitesini buldu Can. Dönmekte olan dünya üzerinde, Türkiye'yi işaretledi. Görüntüyü yaklaştırıp İstanbul'u seçti. Daha da yaklaştırıp Balat'ı buldu. Yukarıdaki bir yeri tıklayıp uzaklık penceresini açtı ve Kariye'den Haliç'e olan uzaklığı ölçtü.

Tamı tamına 750 metreydi kuş uçuşu uzaklık.

"Bu kadar uzun bir dehliz açmış olabilirler mi?"

"Elbette olabilir kuzucuğum. Düşünsene bir, ne

kadar eski o yapılar. Yüzlerce yılda, köstebek gibi tüm İstanbul'un altını kazabilirler. 750 metre dediğin ne ki? Ayda yüz metre kazsalar, yedi buçuk ayda biter. Üstelik düz değil, kiliseleri birbirine bağlayan dehlizler bile açabilirler. Söylenceler de öyle diyor zaten."

"Biliyor musun dede, bir fikrim var. Haliç'e inen son nokta bir kilisede değil, onun yakınındaki bir yapıda olmalı. Dikkati çekmemek için."

"Olabilir. Haliç kıyısında öyle bir sürü çok eski yapı var, harabe halinde duruyor."

"Evet. Oralara bir bakmak gerek."

"Ama çok da dikkatli olmak gerek."

"Peki, hazineyi Haliç kıyısına indirmişlerse, kaçırmışlar mıdır?"

"Hiç sanmam. Osmanlı donanması Haliç'in girişinde durmuş, kuş uçurmuyordu. Oraya indirdilerse, orada kalmıştır hazine."

Can, dedesini öpüp yatmaya gittiğinde yepyeni bir heyecan sarmıştı yüreğini. Bu gece dedesiyle konuştuklarını arkadaşlarıyla paylaşmalıydı. Hemen yattı ve birbirinden renkli, birbirinden heyecanlı düşlerin içinde buluverdi kendini. Düşler peşini bırakmadı sabaha kadar.

Erdal Öğretmen

Sabah erkenden okulun bahçesinde buluştu dört kafadar. Suratları biraz asıktı öteki üçünün. Ama Can onlara gece dedesiyle konuştuklarını, dedenin anlattığı öyküyü, dedesiyle konuştuktan sonra internette yaptığı araştırmayı ve hesaplamaları falan anlatınca, yeniden heyecan sardı yüreklerini.

"Öyleyse ne yapıyoruz?" diye sordu Berke heyecanla.

"Öğlen paydostan sonra çantaları eve bırakıp üstümüzü değişiyoruz ve Ayan Caddesi'nden aşağıya, Haliç'e iniyoruz. Bakalım orada ilgimizi çekecek bir şeyler bulabilecek miyiz?.."

"Tamam öyleyse."

Zil çaldı o sırada ve sınıfa koştular.

Okulun son haftasıydı. Cuma günü karnelerini alacaklar ve yaz tatiline başlayacaklardı. Dersler, dersten çok öğretmenlerle yapılan keyifli söyleşilerle geçiyordu.

O gün öğleye kadar derslerin nasıl geçtiğini anlamadılar bile. Akılları hep öğleden sonra yapacakları araştırma gezisindeydi. Derslerin çoğu, kakara kikiri, şamatayla geçmişti zaten. Ama son derste işler bir parça değişti. Samiye Öğretmen'in yerine, Erdal Öğretmen girdi derse.

"Çocuklar, Samiye Öğretmen'in çok acil bir işi çıktı, onun yerine ben gireceğim derse, sizce bir sakıncası var mı?" diye gülümseyerek sordu sınıfa Erdal Öğretmen.

Sınıf bir anda çığlıklara boğuldu.

Elini kaldırıp, "Ama çocuklar, öteki sınıfları rahatsız etmeyelim olmaz mı," diyerek susturdu hepsini Erdal Öğretmen kadife gibi yumuşacık sesiyle. Çıt çıkmaz oldu sınıfta.

"Bugün size Antalya'daki ortaokul yıllarımdan söz etmemi ister misiniz?"

"İsteriz," dedi sınıf hep bir ağızdan.

"Antalya biliyorsunuz, yurdumuzun en eski yerleşim yerlerinden biri. Kentin eski zamanlardan kalma Kaleiçi bölgesinde yeni yapı hemen hemen hiç yoktur. Büyük çoğunluğu ahşap, eski evlerdir oradakilerin. Geleneksel Anadolu mimarisinin özgün örnekleri hâlâ yaşar orada. Antalya'nın çevresinde

de çok sayıda antik kent vardır. Side, Perge, Aspendos. Daha niceleri. Bir hafta sonu bu antik kentleri dolaşmaya götürdü bizi tarih öğretmenimiz. Külüstür bir otobüse doluştuk bir pazar günü, gezebildiğimiz kadar yeri gezdik. Dönüş yolunda, define avcılarından söz etti öğretmenimiz bize. Onların bu tarihî çevreye verdikleri zararlardan söz etti. Ellerinde nereden geldiği belli olmayan sözüm ona define planlarıyla, kazma kürek sağı solu kazarmış insanlar. Anlattığı en komik şey de, kendi bodrumunda define arayan bir adamın öyküsüydü. Eskiden biliyorsunuz bankalar olmadığı için, insanlar altın ve gümüş paralarını testilere doldurup evlerinin bodrumunda gizli bir yere gömerlermiş. Bu adamcağız da, define bulurum umuduyla kendi evinin bodrumunu kazmaya başlamış. Günlerce kazmış. Kazmadık yer bırakmamış. Sonunda ne olmuş biliyor musunuz? Evinin temeline öyle büyük zararlar vermiş ki, koskoca ev olduğu gibi üstüne yıkılmış. Güç çıkarmışlar adamcağızı yıkıntının altından. Elbette define falan bulamadığı gibi, içinde yaşadığı güzel evinden de olmuş adamcağız."

Bu öyküyü bitirdikten sonra, bir kaşını kaldırıp gülümseyerek önce Can'a, sonra Berke'ye baktı Erdal Öğretmen. Bir an göz göze geldiler. Hemen başka tarafa dönüp bir başka öykü anlatmaya başladı Erdal Öğretmen. Ama Can'la Berke o bakışmadan pek tedirgin olmuşlardı. Akılları o bakışa takıldığı için, öğretmenin anlattığı hiçbir şeyi duymadılar o andan sonra.

Dersten çıkınca birlikte eve doğru yürürlerken,

"Erdal Öğretmen niye öyle baktı size define öyküsünü anlattıktan sonra?" diye sordu İrem. "Ona bir şey mi söylediniz yoksa?"

"Yoo," dedi Can. "Biz bir şey söylemedik."

"Sanki bize bir şey anlatmak istiyordu," dedi Berke. "Hazineyi aradığımızı biliyor gibiydi."

"Nereden bilebilir ki?" diye söze girdi Selin.

"Ne bileyim? Ama öyle bir baktı ki bana... Sanki gözleriyle bir şey söylemek istiyor gibiydi."

"Ne söylemek istiyor olabilir ki?"

Bu sorunun yanıtını bulamadan evlerine dağıldılar.

Can salona girdiğinde, dedesini kalın ciltli bir kitap okurken buldu.

"Hayrola dedeciğim, ne okuyorsun?" diye sordu Can.

"Sahaflarda eski bir Osmanlı Tarihi kitabı buldum. İstanbul'un fethiyle ilgili bilgileri okuyorum kuzucuk."

"Biz az sonra parkta buluşup Haliç'e ineceğiz araştırma yapmak için. Gelmek ister miydin?"

"Yok yok. Siz gidin. İlginç bir şey bulursanız, dönüşte anlatırsın bana."

Çocuklar, üstlerini değiştirip parkta buluştular az sonra.

Onlardan önce gelip parkın en ucundaki büyük çınarın arkasına gizlenmiş siyah gözlüklü, yağmurluklu, fötr şapkalı adamı görmemişti hiçbiri. Onlar yola çıktıktan biraz sonra, adam da peşlerinden yürümeye başladı.

Ayan Caddesi dümdüz kıyıya doğru iniyordu. Yol üstünde, önünden geçtikleri bir ayazmayı dikkatle inceledilerse, ilginç herhangi bir şeye rastlamadılar.

Onlar ayazmayı incelerken, yağmurluklu adam hızla ilerleyip geçti onları. Bu sıcakta, üstündeki yağmurlukla epeyi terliyor olmalıydı adam.

Yokuş bitip de düzlüğe ulaşıldığında, Ayan Caddesi iki çatal sokağa ayrılıyordu. Dört kafadarlar, sağa dönen Hızır Çavuş Sokağı'na girip doğruca kıyıdaki iki kilisenin tam ortasındaki geniş, boş alana geldiler.

Solda, Rum kilisesinin az ötesinde bin yıldır insan eli değmemiş gibi görünen, harap bir yapı duruyordu.

"İşte burası olmalı," diye fısıldadı Can.

Yağmurluklu adam, bir tümseğin gerisine gizlenmiş onları izliyordu.

Harabenin Gizi

Taşları kararmaya yüz tutmuş, duvarlarının üstünde çalıların, yabanıl bitkilerin kök saldığı tuhaf bir yapıydı bu. Ne eve, ne kuleye, ne de bildikleri başka bir şeye benziyordu. Düzlüğün orta yerinde tuhaf bir dört duvar.

Yanına yaklaşmazdan önce, geniş bir çember çizerek dört yanını incelediler yapının. Denize bakan yönde küçücük bir kapısı vardı. Onun dışında, ne bir pencere, ne de dışarıya açılan başka bir açıklık vardı. İki katlı bir ev yüksekliğinde dört taş duvar...

Bir ağacın altına oturdular.

"Ne yapıyoruz?" diye sordu İrem.

"İçeriye bakmalıyız," dedi Can.

"İçerisi karanlıktır, bir şey göremeyiz ki," dedi Selin.

"Bir dakika bekleyin, ucu lambalı çakmaklar

var. Bir koşu gidip şu ilerideki büfeden iki tane alıp gelirim. Çevreyi görebiliriz o zaman," diye atıldı Berke. Ötekilerin yanıtını beklemeden koşarak uzaklaştı.

Yağmurluklu adam, ölü gibi kıpırtısız, onları izliyordu.

Berke az sonra elinde iki çakmakla döndü. Çakmaklardan birini Can'a verdi.

Tam yapıya doğru yürümeye başlamışlardı ki, kıyıya yanaşan lüks bir tekneden iki adam inip hızla onlara doğru yürümeye başladı.

"Olduğunuz yere çökün, çimenlere uzanıp güneşleniyormuş gibi yapın," diye fısıldadı Can.

Çocukları izlemekte olan yağmurluklu adam, onların bu ani ve tuhaf davranışını görünce, başını biraz kaldırıp çevreye bakındı. Gelen iki adamı görünce, o da iyice gizlendi olduğu yere.

Adamlar, doğruca eski yapıya yürüyüp içeriye girdiler.

"Olduğunuz yerde kalın, ben gidip konuştuklarını dinleyeceğim," diye fısıldadı Can ve yanıt bile beklemeden hızla eski yapıya doğru fırladı. Üç-beş saniye sonra, yapının kapısının yanındaydı.

"Valla patron, bu gece malları gizlice kıyıya indirmek için en güvenli yer burası," diyordu bir adam.

"İyi de, ya biz buradan götürmeden birileri gelirse? Berduşun biri gelip burada uyumak isterse?"

"Elbet bir nöbetçi bırakırız patron. Gerekeni yapar o. Baksana, gündüz saatlerinde bile oynayan birkaç çocuktan başka kimse yok ortalıkta."

"Tamam tamam. Öyle yapalım. Tekne ikinci parti malı almaya giderken, kamyonetle ilk partiyi Edirnekapı'daki depoya taşırsınız. "

"Peki patron. Hiç merak etme sen. Mallar gece gelir. Bizim tekne iki seferde taşır hepsini. Dağıtım işini de yarın ayarlarız."

"Anlaştık. Hadi gidelim buradan. Ortalıkta fazla görünmeyelim."

İki adam dışarı çıkıp geldikleri tekneye doğru hızla giderken, Can ancak olduğu yere sinip kalma olanağı bulabilmişti.

Tekne uzaklaştıktan sonra, rahat bir soluk alarak doğruldu yerinden Can. Arkadaşlarına gelmeleri için işaret etti.

"Ne oldu?" diye sordu İrem. "İçeride ne konuştuklarını duyabildin mi?"

"Müzedeki gizemli adam bunlardan biri miymiş, anlayabildin mi?" diye atıldı Selin.

"Yok... Bunlar başka bir şeyin peşinde. Bu gece bir gemiden gizlice birtakım mallar getireceklermiş buraya. Sonra da kamyonetle bir depoya taşıyacaklar."

"Kaçakçılar," diye fısıldadı Berke.

"Evet, kaçakçılar. Büyük olasılıkla da uyuşturucu kaçakçısı bunlar."

"Başımız derde girmeden hemen uzaklaşalım buradan," dedi Selin ağlamaklı bir sesle.

"Hayır," dedi Can, "ben içerisini görmeden hiçbir yere gitmem. İsteyen gitsin, sonra parkta buluşuruz." Kararlı adımlarla harabenin girişine doğru yürüdü ve içeriye girdi.

Birkaç saniye sonra dördü birden, Berke'nin getirdiği fenerli çakmakların ışığında içerisini araştırıyorlardı.

Bu sırada, yağmurluklu adam kapının dibine kadar sokulmuş onların konuşmalarını dinliyordu.

İçeride, harabenin dibine yayılmış molozlardan,

taş ve tuğla kırıklarından başka bir şey yoktu. Herhangi bir dehlize açılabilecek en küçük bir kovuk yoktu.

"Duvarları, duvarlardaki taşları inceleyelim, belki bir şey buluruz," dedi Can. Bir iz bulabilmek umuduyla duvarları, duvardaki taşları incelediler. Olağandışı hiçbir şey yoktu duvarlarda.

Berke eline bir taş alıp değişik noktalardan zemine vurmaya başladı.

"Ne yapıyorsun Berke?" diye sordu İrem.

"Binanın altında bir boşluk olabilir diye düşündüm de."

"Boşluk olsa taşla vurarak nasıl anlayabilirsin ki?"

"Boğuk bir ses çıkar. Değişik bir ses yani."

Hepsi birer taş alıp zemine vurmaya başladı ama bundan da hiçbir sonuç çıkmadı.

Dehliz girişine ya da dehlize benzer hiçbir şey yoktu.

"Hadi çıkalım buradan," dedi Selin.

Bunu duyar duymaz hızla uzaklaştı oradan yağmurluklu adam.

Asık yüzlerle çıktılar dışarıya. Yapıyı bir kez de dışından incelediler ama dikkatlerini çekecek hiçbir şey bulamadılar. Büyük bir düş kırıklığına uğramışlardı.

Hiç konuşmadan yürüyüp parka gittiler. Her zaman oturdukları sıraya oturdular. Ağızlarını bıçak açmıyordu.

Onlardan önce gelip parkın dışında, bir evin köşesine gizlenmiş olan yağmurluklu adam gülümseyerek izliyordu onları. Göreceği bir şey kalmadığını düşünmüş olmalı ki, dönüp hızla uzaklaştı oradan.

"Eskiiiiciiiiii! Eeeeskiler alıyom! Eeeeeskiiicii-

ii!" diye bağırarak bir eskici geçti yan sokaktan. Simitçi gelip tablasındaki susamları boşalttı her zamanki yerine. Onun gelişini gözleyen güvercinler, kumrular ve serçeler bir bulut gibi uçuşuverdiler susamların döküldüğü yere. Yerdeki bir gazete parçasını buruşturup basket atar gibi yandaki çöp kutusuna gönderdi Berke.

Birden fırladı yerinden Can.

"Çocuklar, şeyi unuttuk!"

"Neyi unuttuk?"

"Kaçakçıları."

"Gerçekten de tümüyle unuttuk onları!" diye bağırdı Selin. "Onları polislere duyurmamız gerekir."

"Hadi canım," dedi Berke, "kim inanır bize?"

"Dedem."

"Deden ne yapabilir ki bu konuda?"

"Bize akıl verebilir. Hem onun tanıdıkları vardır her yerde. Tanıdığı polisler de vardır elbette."

"Hadi öyleyse, gidip söyleyelim hemen."

Heyecanla fırladılar dördü birden. Koşar adımlarla Can'ların evine doğru yürüdüler.

Baskın Planı

"Vaaaaay define avcıları..." diyerek karşıladı onları dede. "Girin içeri, Can'ın odasına gidelim de rahat rahat konuşalım," dedi gülerek. Can'ın odasına girer girmez de, onların konuşmasına fırsat vermeden konuşmaya başladı:

"Çocuklar, üzgünüm ama size kötü bir haber vereceğim. Kariye hazinesi diye kayıp bir hazine yok. Yeni okuduğum bir tarih kitabına göre, Fatih'in orduları İstanbul'u kuşatınca din adamları oturup tartışmışlar. Onun bütün dinlere saygı duyan bir padişah olduğunu bildiklerinden, bir karar almışlar. 'Sultan Mehmet İstanbul'a girerse, ilk iş olarak Ayasofya Kilisesi'ni ziyaret edecek, askerlerinin burayı

talan etmesine izin vermeyecektir,' demişler. Öteki kiliselerde bulunan tüm hazineleri Ayasofya'ya taşımışlar."

"Aaaaa!" diye bağırdı çocukların dördü birden.

"Yani biz kaç gündür boşuna mı uğraştık?" dedi Berke.

"Ama dedeeeee!" dedi Can, "İnternet'i didik didik araştırdım, öyle bir bilgiye ulaşamadım."

"Eeee, ne yapalım? Demek ki, her bilgi bulunamıyor senin internet'te. Şimdilik, kitaplar daha güvenli bilgi kaynağı. İyi bir araştırmacıysan, bilgisayardan ulaşamayacağın pek çok bilgiye kitaplarla ulaşmayı mutlaka deneyeceksin. Bilgi kaynaklarını iyi değerlendirmek gerek."

Kariye hazinesini bulmak için yüreklerinde küçücük bir umut kaldıysa, o da silinmişti dedenin bu açıklamasından sonra. Dördü birden somurtup sessizce oturdu bir an. Neden sonra Can'ın aklına geldi dedeyle konuşmak istedikleri konu.

"Dedeee! Biz sana başka bir konuda akıl danışmak için gelmiştik!" diye bağırdı.

Herkesi sıçrattı Can'ın bağırışı.

"Biz bir dehliz bağlantısı bulur muyuz diye Haliç kıyısına indik ya..."

"Eminim bulamadınız. Bulsaydınız böyle gelmezdiniz."

"Bulamadık ama başka bir şey bulduk."

"Bahse girerim yeni bir hazine planı bulmuşsunuzdur," dedi dede bir kahkaha atarak.

"Aman dedeeee... Biz çok ciddiyiz. Kaçakçıları bulduk."

"Ne kaçakçısı?"

"Ne bileyim ben. Bu gece mallarını kıyıdaki harabeye getirecekler, sonra da oradan Edirnekapı'da-

ki depoya taşıyacaklarmış. Kulaklarımla duydum dede! Ama getireceklerinin ne olduğunu söylemediler."

Birden ciddileşti dede.

"Çocuklar bu çok ciddi ve tehlikeli bir konu. Sakın bulaşmayın buna. Başınız büyük derde girer."

"Biz de bunu danışmaya geldik sana dede. Polise haber vermeliyiz ama, böyle bir konuda dört çocuğa kim inanır?"

"Ben inanırım."

"Dememiş miydim," dercesine başını sallayarak arkadaşlarına baktı Can.

Dede, küçücük odanın içinde üç adım ileri, dört adım geri dolanmaya başlamıştı. Çocuklar ses çıkarmadan dedeyi izliyorlardı.

"Tamam!" dedi dede. "En doğrusu, bu konuyu Tülin Hanım'a iletmek."

"O da kim dede?"

"Çok sevdiğim bir dostumun kızı. Doğru kişilere ulaşmamızı en iyi o sağlayabilir."

Dede hemen cebinden telefon defterini çıkarıp salondaki telefona koştu, defterden bulduğu numarayı çevirdi.

"Merhaba. Tülin Hanım'la görüşmek istiyorum... Hayır, özel... Bir arkadaşıyım. Bilgin Dede derseniz anlar o."

Hattın bağlanmasını beklerken, elinde telefon, kafese kapatılmış bir kaplan gibi salonun orta yerinde dolanıyordu dede. Sonunda sevinçle bağırdı.

"Merhaba gülüm. Yahu ne zormuş sana ulaşmak... Tamam tamam, önemli kişilere ulaşmak zordur. Şimdi sana çok önemli bir bilgi vereceğim."

Yarım saat sonra, Tülin Hanım ve birkaç sivil polis Can'ların salonundaydılar. Tam o sırada eve

gelen Can'ın annesi, çocuklar yanlış bir şey mi yaptılar diye panikleyince, önce onu yatıştırmak zorunda kaldılar.

Çocuklar olanları tek tek anlattılar. Tülin Hanım ve sivil polisler, çoğunu yanıtlayamadıkları bir sürü soru sordu çocuklara. Tülin'in yardımcısı olduğu anlaşılan Nursal Hanım, özellikle yağmurluklu adamla ilgili sorular sorduysa da, onunla hiç karşılaşmamış olan çocuklardan bu konuda herhangi bir bilgi alamadı.

Polisin uzun süredir peşinde olup da bir türlü yakalayamadığı kaçakçı çetesi olabilirdi bu. Ama yalnızca Can'ın verdiği bilgilerle bir eyleme girişmek pek de hoşlarına gitmiyordu polislerin. Ayrıca amaçları çetenin üç-dört üyesini tutuklamak değil, başındakilerle birlikte tüm çeteyi ele geçirmekti.

Sonunda şöyle bir karara vardılar... Geç bir saatte, yaşlı bir adamın oralarda gezinmesi kimsenin dikkatini çekmezdi. Dede, kendisine verilecek özel bir telsiz telefonla kıyıda geziniyormuş gibi yapacak, kaçakçıların gelişini haber verecekti.

Tekne, yükünü boşaltıp kıyıdan ayrılınca, Haliç boyunca yerleştirilecek gözcüler tarafından gözlenecek, Haliç çıkışında da bir gezi teknesi tarafından izlenip ikinci parti malı almak için yanaştığı gemi saptanacaktı. Tekne yükünü alıp gemiden uzaklaşırken, sessizce yaklaşıp çevrelerini saran sahil koruma botları hepsini tutuklayacaktı.

Bu arada Can, kaçakçıları görebileceği kuytu bir köşede bisikletiyle hazır bekleyecek, Edirnekapı'daki depoya kadar kaçakçıların kamyonunu izleyecekti. Can'a da polisle her an bağlantı kurabilmesi için özel bir telsiz telefon verilecekti. Dede hemen araya girdi.

"Can için tehlikeli olmaz mı bu?"

"Olmaz," dedi Tülin Hanım, "Can'daki telefonun vereceği sinyalleri izleyen bir ekibimiz olacak. Kaçakçıların merkezini bulmamız için gerekli bu."

"Sivil bir otomobille her an Can'ın peşinde olacağım ben de," dedi Nursal Hanım.

"Zaten Edirnekapı'nın dört yanında bekleyen ekipler olacak."

Dedenin itirazları vardı ama, Can böyle önemli bir operasyonda, önemli bir görev almaktan pek hoşnuttu doğrusu. Sonunda, torununa bir zarar gelmeyeceğini anlayan dede de kabul etti bu baskın planını.

Hava kararır kararmaz herkes yerini almış beklemeye başlamıştı.

Dede, Berke'nin köpeği Bambi'yi almıştı yanına. Kıyı boyunca, onu gezdirir gibi yaparak dolaşıyordu. Bambi, kıyıya inen martılara havlıyor, çimenlerde yuvarlanıyordu. Dede, kıyıdaki eski yapıdan uzak durmaya özen gösteriyordu.

Can epeyi uzaktaki bir yapının köşesine gizlenmişti. Adamların kamyona bindiğini görür görmez yola koyulacaktı. Böylece arkasından gelip onu geçen kamyondakiler, izlendiklerini düşünmeyeceklerdi.

Nursal Hanım, epeyi geriden izleyecekti onları ama, telsiz telefonuna gelen sinyallerle her an gözünün önünde gibi olacaktı Can. Ayrıca Can'dan gelen sinyalleri pusudaki tüm ekipler izliyor olacaktı.

Baskın

Tam gece yarısı, çocukların gündüz gördükleri tekne yaklaştı kıyıya. İki adam irili ufaklı birtakım paketleri harabeye taşımaya başladı. İki adam da, eski yapının sağ ve sol yanına geçip ortalığı gözetlemeye başladı. Dede hemen gerekli duyuruyu yapıp uzaklaştı oradan.

Az sonra, kimsenin dikkatini çekmeyecek kadar külüstür, kasası örtülü bir kamyonet geldi. Tekne kıyıdan ayrılırken, kamyonetle gelen üç adam malları taşımaya başlamıştı bile. Az sonra adamlar işlerini bitirip kamyonetin önüne doluştular.

Can bisikletine atlayıp olanca gücüyle pedallara bastı. Bir an, "Ya başka yönden giderlerse Edirnekapı'ya," diye düşündü ama, o da Nursal Abla'nın işiydi. Gerekeni yapardı herhalde.

Can'ın korktuğu gibi olmadı ama. Kamyonet arkasından geliyordu. Bir süre sonra, yaklaşıp geçtiler Can'ı. Can arada bir başını önüne eğip, göğsünde asılı duran telefonla ekiplere nerede olduklarını bildiriyordu.

Kamyonet Kasaplar Sokak'tan yukarı sapmış,

Sultan Çeşmesi Caddesi'ne doğru gidiyordu. Caddeye çıkmadan bir sokağa saptı kamyonet. Az sonra eski bir yapının önünde durdu. Can sokağa girmeden durup köşeye gizlendi. Hakikizade Sokak yazıyordu önünde durduğu binanın köşesinde. Kamyonetteki üç adam, malları taşımaya başlamışlardı bile.

Can hemen bulunduğu yeri ekiplere bildirdi. Şimdi son hızla oradan uzaklaşması gerekiyordu ama, bu heyecan verici baskını izlemesine kimse engel olamazdı. Bisikletini bir duvara dayayıp kamyoneti görebilecek biçimde yolun kenarına park etmiş iki otomobilin arasına gizlendi ve beklemeye başladı.

Beş dakika geçmeden iki polis otomobili sessizce gelip sokağın önünü kapattı. Sokağın öteki ucunu da polisler kapatmış olmalıydı. Sessizce haberleşip bir anda daldılar sokağa. Kamyonetten yük boşaltan üç adam kıskıvrak yakalanmıştı. Polisler hemen içeri girdiler.

Can heyecanla izliyordu baskını. Birden birisi omzuna dokundu. Korkuyla sıçradı Can.

"Hani siz hemen buradan uzaklaşıyordunuz Can Bey," dedi Nursal Abla. Güldü Can.

"Yeterince uzakta değil miyim?"

"Hayır, değilsiniz bayım. Şimdi şu sizin bisikleti benim bagaja yükleyelim de arabanın içinden izleyelim olanları..."

Can pek sevmişti bu öneriyi. Az sonra, Nursal Abla'nın arabasına oturmuş olanları izliyorlardı.

Polis, çetenin yöneticilerinden beş kişiyi daha ele geçirmişti depoda. Bir sürü kaçak elektronik araç ve önemli miktarda uyuşturucu bulunmuştu.

Nursal'ın telsizinden durmadan yeni haberler geliyordu. Gemi Kumkapı'ya çekilmiş, tüm müret-

tebatı tutuklanmıştı. Çete üyelerinden birinin verdiği bilgiyle, çetenin patronu Florya'daki villasında yakalanmıştı.

Sabaha karşı, Haliç Köprüsü Polis Komiserliği'nde toplanmıştı herkes. Baskın başarıyla sonuçlanmıştı. Berke, Selin ve İrem aileleriyle oradaydılar. Can'ın annesi, babası ve dedesi de gelmişti. Çocukların, o gün harabeye gelen iki kişinin tutuklular arasında bulunup bulunmadığını belirlemeleri gerekiyordu.

Tutuklular aynalı bir odada dizildiler. Aynanın arkasından onları izleyen çocuklar, harabeye gelen iki adamı hemen tanıdılar.

"Seslerini duyarsam hangisinin patron olduğunu da söyleyebilirim," dedi Can.

İki adam konuşunca, "İşte o," diye bağırdı Can, "Öteki adam buna 'patron' diye sesleniyordu."

Gazeteciler hemen kokusunu alır böyle haberlerin. Bizimkiler dışarı çıkarken, karakol binasını gazeteciler sarmıştı. Flaşlar patladı hemen. Tülin Hanım engel olmasaydı, kolay kolay ayrılamazdı çocuklar oradan.

Ertesi günkü gazetelerin baş sayfasında ve tüm televizyon haberlerinde bizim dört kafadarın görüntüleri yer alıyordu. Büyük bir haberdi bu tüm medya için.

Kariye hazinesini bulamamışlardı ama, çok büyük bir kaçakçılık şebekesini yakalattıkları için, çok büyük bir ödül alacaklardı.

Yağmurluklu Adam

Koltuğunun altında gazetelerle girdi sınıfa Samiye Öğretmen.

"Aramızda çok ünlü kişiler var..." dedi. "Bazı arkadaşlarımızın gazetelerde boy boy fotoğrafları var," diyerek teker teker gazeteleri açıp bizim dört kafadarın fotoğraflarını gösterdi.

Dört kafadar, yüzleri kızarmış, başlarını öne eğerken,

"Aaaa!" diye bağırdı Samiye Öğretmen. "Sizinle tanıştırmak istediğim bir dostum vardı. Öğretmenler odasında oturmuş beni bekliyor olmalı. Hemen koşup getireyim onu."

Bir dakika geçmeden fötr şapkalı, siyah gözlüklü ve yağmurluklu garip bir adamla içeri girdi öğretmenleri.

"Yağmurluklu adaaaaaaam!" diye bağırdı bizimkiler hep bir ağızdan.

"Merhaba arkadaşlar," dedi adam. Sonra soyunmaya başladı. Önce yağmurluğunu, sonra şapkasını, en son da siyah gözlüklerini çıkardı.

Erdal Öğretmen'di bu.

"Çocuklar, ben sizi bu gibi konularda araştırmaya teşvik etmek için böyle kurmaca bir hazine öyküsü anlatmıştım. Sizin gidip müzeyi gezeceğinizi, araştırma falan yapacağınızı ama müzede bir şey bulamayınca benzer başka konulara eğileceğinizi düşünmüştüm. Dört tane zehir hafiyenin bu işi sonuna kadar götürmeye kalkışacağı hiç aklıma gelmemişti. Dört arkadaşımızı izlerken, ben de çok heyecanlı anlar yaşadım."

"Öğretmenim," diye söze girdi Berke, "müzeye o planları bırakan siz miydiniz?"

"Evet, bendim. Bir oyun gibi düşünmüştüm hepsini. Adım adım izledim sizi. Ama siz böylesine ciddiye alınca, bambaşka bir boyut kazandı tüm olay. Kutluyorum sizi çocuklar. Sonuçta çok önemli bir iş yaptınız."

Büyük bir alkış koptu sınıfta.

"Çocuklar, bu yaz tatilinde ne yapacaksınız?" diye sordu Samiye Öğretmen.

"Hazine arayacağız," diye bağırdı tüm sınıf.

Ek - 1

Fatih Sultan Mehmet
(Sultan II. Mehmet)

Fatih Sultan Mehmet (1432-1481) 29 Mart 1432' de Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki başkenti olan Edirne'de doğdu. Babası Sultan II. Murat, annesi Huma Hatun'dur.

Sultan II. Mehmet, Molla Gürani gibi dönemin ünlü bilginlerinden özel dersler alarak yetişti. 1443' te, 11 yaşında Manisa Sancakbeyliği'ne (valiliğine) atanınca, hocaları ve danışmanlarıyla birlikte Manisa'ya gitti.

Ağustos 1444'te, Sultan II. Murat, Anadolu'daki Karamanoğlu Beyliği üstüne sefere çıkarken Mehmet'i Edirne'ye çağırdı yerine vekil olarak bıraktı. Karamanoğulları'yla yapılan anlaşma sonunda da tahtı oğluna bıraktı ve Bursa'ya çekildi.

12 yaşında deneyimsiz bir çocuğun padişah olması, başta Bizans ve Papalık olmak üzere çeşitli Avrupa devletlerini harekete geçirdi. Bir Haçlı ordusu Tuna Irmağı'nı aşıp Varna'yı kuşattı. Sultan II. Mehmet, Sadrazam Çandarlı Halil Paşa'nın önerisi üzerine Anadolu'da bulunan II. Murat'ı Edirne'ye çağırdı. II. Murat, 10 Kasım 1444'te Varna Savaşı'nda Haçlı ordusunu bozguna uğrattı. Savaştan sonra

da II. Mehmet'i tahtta bırakarak Manisa'ya çekildi. Ancak II. Mehmet'in padişahlığı vezirler arasında çatışmaya yol açtı. II. Murat'ın tahta dönmesini isteyen Çandarlı Halil Paşa, II. Mehmet'i tahttan çekilmek zorunda bıraktı.

II. Murat Edirne'ye dönerek Mayıs 1446'da yeniden tahta geçti. Mehmet sancakbeyi olarak Zağanos Paşa ve Şihabettin Paşa'yla birlikte Manisa'ya döndü. Bu dönemde Mehmet, 1448 ve 1450'deki Arnavutluk seferlerine katıldı. Babası ölünce, 18 Şubat 1451'de Edirne'de ikinci kez tahta çıktı.

19 yaşında Osmanlı padişahı olan Sultan II. Mehmet, 21 yaşında İstanbul'u fethedip 1100 yıllık Doğu Roma İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmıştı. Devrinin en büyük bilginlerinden birisiydi. Yedi yabancı dil bilirdi. Bilim adamlarını, şair ve sanatçıları sık sık toplar ve onlarla söyleşmekten çok hoşlanırdı. Okumayı çok sever, felsefe kitapları okurdu. Türkçe'den başka Arapça, Latince ve Yunanca kitaplardan oluşan özel bir kütüphanesi vardı. "Avni" takma adıyla şiirler yazardı. Bilime büyük önem verir, bilimsel konularda, hangi din ve mezhebe mensup olursa olsun bilim adamlarını korur, yabancı ülkelerdeki büyük bilginleri İstanbul'a getirtirdi. Onlara armağanlar verir, eserler yazdırırdı. Ünlü Ressam Gentile Bellini'yi de 1479'da İstanbul'a getirterek kendi resmini yaptırdı.

Fatih'in, Devlet yönetiminde katı kuralları vardı. Osmanlı Devleti'ne düzenli ve sürekli bir yapı kazandırmak için önemli düzenlemeler yaptı. Yönetim, maliye ve hukuk alanında koyduğu kuralları içeren Fatih Kanunnamesi, sonraki dönemde de yürürlükte kaldı. Fatih'in Osmanlı devlet düzenine ilişkin temel ilkelerin pek çoğu, Tanzimat dönemine

kadar geçerliliğini korudu.

Fatih'in saltanatı döneminde Osmanlı ülkesinde 500'den fazla mimari yapı yapıldı. Onun adına yapılan en önemli yapı, İstanbul'da bir cami ile, medrese (okul), kitaplık, imarethane (aşevi), darüşşifa (hastane), hamam, kervansaray gibi birimleri kapsayan Fatih Külliyesi'dir.

Fatih, 30 yıl hükümdarlık yaptı ve 25 sefere katıldı. Savaşlarda, kendisi de ön saflarda ileri atılarak askerleri yüreklendirirdi. İstanbul'un fethinden sonra, 1454 ve 1455'te düzenlediği iki seferle Güney Sırbistan'ı, Ege Denizi'ndeki bazı önemli adaları Osmanlı topraklarına kattı. 1459'da Sırbistan Krallığı'nı ortadan kaldırdı. Bizans'ın son toprakları olan Mora'yı da 1460'ta ele geçirdi. Aynı yıl Anadolu seferine çıkan Fatih, Cenevizlilerin önemli üslerinden Amasra'yı, Çandaroğulları'nın elindeki Sinop'u aldı. 1461' de Rum Pontus Devleti'nin başkenti Trabzon'u ele geçirdi ve bu devletin varlığına son verdi. 1462'de yeniden Rumeli seferine çıktı. Eflâk'ı Osmanlı Devleti'ne bağladı ve 1463'te Bosna'yı tamamen ele geçirdi. Aynı yıl Ege Denizi'ndeki Midilli Adası'nı aldı. Ege'de ayrıca Taşoz, Eğriboz, Limni, Semendirek, İmroz, Midilli ve Bozcaada'yı, 1465'te Hersek'in büyük bölümünü, 1466'da da Arnavutluk'taki bazı kaleleri fethedip Osmanlı topraklarına kattı

1466'da yeni bir Anadolu seferine çıktı. Karamanoğulları'nın başkenti Konya'yı ele geçirdi. 11 Ağustos 1473'te Otlukbeli Savaşı'nda Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ı ağır bir yenilgiye uğrattı. Ertesi yıl da Karamanoğulları Beyliği'ni ortadan kaldırdı.

1477'de Kırım Hanlığı'nı Osmanlı Devleti'nin egemenliği altına aldı. 1478'de Arnavutluk seferinde

yeni yerler ele geçirdi. 1479'da bir antlaşma yaparak Venedik'le 16 yıldır süren savaşa sona verdi. Venedik Arnavutluk'taki kaleleri Osmanlılar'a bıraktı, karşılığında Mora'daki bazı iskelelerden yararlanma hakkı elde etti. Fatih Venedik'le anlaşmaya varınca, İtalya'nın öteki önemli kent devletlerine savaş açtı. 1480'de İtalya'nın güneyindeki Otranto limanını ele geçirdi. Otranto, Roma'ya giden yolda bir köprü başı olduğu için bu olay Avrupa'da büyük yankı uyandırdı.

Fatih Sultan Mehmet, 1481'de, Anadolu'ya doğru yeni bir sefere çıktı. Ama daha yolun başındayken hastalandı ve 3 Mayıs 1481'de Gebze'de Hünkâr Çayırı'ndaki ordugâhında öldü. Ölümünden sonra oğlu Beyazıt tahta çıktı.

Fatih'in 30 yıllık hükümdarlığı sırasında, 17 devlet ile 200'ün üzerinde kent ve kaleyi Osmanlı topraklarına katmış olduğu anlatılır tarih kitaplarında.

Ek - 2

Kariye Müzesi

İstanbul'da Edirnekapı semtinde bulunan bir müzedir Kariye. Khora-Chora eski Yunanca'da kent dışı, kırsal bölge anlamına gelirdi. İlk yapıldığı tarihte (M.S. 3. yüzyıl sonları) İstanbul surlarının dışında bulunduğu için bu adı aldığı sanılmakta. Kariye sözcüğü bu eski Yunanca adın bozularak Türkçe'ye geçmiş biçimidir. Tarih kitaplarında çok eski bir tarihte yapılmış bir küçük kiliseden (şapel) söz edilmektedir. İmparator I. Justinianus (527-565); o şapelin yerine Meryem Ana'ya adanmış bir manastır ve İsa'ya adanmış bir kilise inşa ettirmiş. 11. yüzyılda İmparator I. Aleksios'un kayınvalidesi Maria Doukaina tarafından yeniden inşa ettirilen Kariye, 1204-1261 yılları arasındaki Latin (Haçlı Orduları) işgali sırasında çok harap duruma gelmiş. Bizans'ın bu işgalden kurtulmasının ardından, İmparator II. Andronikos (1282-1328) döneminde devrin ileri gelenlerinden, edebiyatçı, şair ve Hazine Bakanı Theodoros Metokhites 1310'lu yıllarda bu manastır ve kiliseyi onartmış ve binaya çeşitli ekler yaptırmış.

İstanbul'un fethinden sonra bir süre daha kilise olarak kullanılan Kariye, 1511 yılında Sadrazam Hadım Atik Ali Paşa tarafından mozaik resimleri bir sıva ile örtülüp çan kulesi yerine bir de minare ekle-

nerek camiye çevrilmiş. 1948'den 1958'e kadar Amerikan Bizans Enstitüsü'nün yaptığı çalışmalar sonunda tüm mozaik ve freskler (duvar resimleri) ortaya çıkarılmış ve yapı müze haline getirilmiş. Bugün Kariye Müzesi'nin tavan ve duvarlarını süsleyen Hz. İsa ve Meryem Ana'nın mozaik tasvirleri ziyaretçileri büyülüyor. Kariye'nin duvarlarını ve kubbelerini süsleyen mozaiklerle freskler, fetihten önceki son dönem Bizans sanatının en iyi korunmuş yapıtları olarak biliniyor.

İtalyan Rönesansı'na paralel ilerleyen Bizans Sanatı'ndaki yeni uyanışın önemli örnekleridir bunlar. Bir bölümde İsa'nın hayatı, bir başka bölümde ise Meryem'in yaşamöyküsüyle ile ilgili sahneler yer alır. Resimlerden birinde sakallı olarak tasvir edilen İsa Peygamber, sağ eli ile takdis işareti yaparken, sol elinde İncil'i tutmaktadır. Sol tarafta ise İsa'nın doğumu, gerçekleştirdiği varsayılan çeşitli mucizeler, sağ tarafta ise haberci kralların İsa'nın doğumunu haber vermesi, felçlilerin iyileştirilmesi ve çocukların katli gibi sahneler vardır.

İç mekândaki mozaikler Meryem Ana'nın yaşamından çeşitli kesitler sunar ve İsa'nın başka mucizelerini gösterir. Gerek duvarlarda, gerekse tavandaki mozaik betimlemeler günümüze çok az hasarla ulaşmıştır. Müzede, mozaiklerin yanı sıra renkli ve desenli mermer süslemeler de vardır.

Kubbelerden birinde İsa ve dilimler içinde ataları gösterilmiştir. Bir başka bölümde ise, Meryem' in İncil'de yer almayan yaşamöyküsüne ilişkin görüntüler vardır. Meryem'in doğumu, ilk adımları, Cebrail'in Meryem'e bir çocuğu olacağını haber vermesi, tapınağa örtülecek örtü için yün alınması gibi sahneler tasvir edilmiştir. Kilisenin iç kısmında

Meryem'in ölümü, çocuk İsa'yı taşıyan Meryem ve bir aziz mozaiği yer alır. Duvarlardaki görüntülerden "Diriliş" (Anastasis) sahnesi günümüze çok az hasarla ulaşmış gerçek bir sanat eseridir. Kubbelerden birinin ortasında Meryem ve Çocuk İsa, aşağıya uzanan dilimlerde ise 12 melek tasviri yer alır.

İnternette araştırılacak olursa, Kariye ile ilgili pek çok bilgiye ve fotoğrafa ulaşılabilir.

Ek - 3

Mimar Sinan

Mimar Sinan 84 cami, 52 mescit, 57 medrese, 7 darül-kurra (cami, mescit gibi yerlerin hemen yanında yapılan Kuran okuma yeri), 20 türbe, 17 imaret, 3 darüşşifa (hastane), 5 suyolu, 8 köprü, 20 kervansaray, 36 saray, 8 mahzen ve 48 de hamam olmak üzere 364 eser vermiştir. Eserlerinin bir kısmı İstanbul' dadır. Osmanlı ülkesinde damgasını vurmadığı bir köşe yok gibidir. 1588'de İstanbul'da vefat eden Mimar Sinan, Süleymaniye Camii'nin yanında kendi yaptığı sade türbeye gömülmüştür.